

GAZETA HÂRTIBACIULUI

PUBLICAȚIE LUNARĂ A ASOCIAȚIEI „VALEA HÂRTIBACIULUI” ÎN COLABORARE CU PRIMĂRIA ORĂȘULUI AGNITA

„Și care va vrea să fie întâi între voi, să fie tuturor slugă” Marcu, 10.44

NUMĂRUL 128, IANUARIE 2017
APARE LA AGNITA - PREȚ: 1 LEU

Din SUMAR

De la Poliție ...

- pag. 2

Editorial ...

- pag. 2

O posibilă poveste eminesciană

adevărată

- pag. 2

Profesorul Aron Pumnul și
elevul său, Mihai Eminescu

- pag. 2

Haiducii și hârtibăcenii

- pag. 3

Cristos Din Țichindeal

- pag. 4

ORTODOXIA
PE VALEA
HÂRTIBACIULUI

- pag. 5, 6

Proclamarea oficială a
Anului omagial și
comemorativ 2017 în
Patriarhia Română

- pag. 5

Ce sfat ne dați pentru
educarea copiilor?

- pag. 5

La Schit

Maria Pănăzan Lorinczi

- pag. 5

Botezul Domnului

- pag. 6

Bucuria și dragostea creștină
în slujba aproapelui

- pag. 6

PERSPECTIVE DEMOGRAFICE
PE VALEA HÂRTIBACIULUI

- pag. 6

Folclor Cules de Mircea
Drăgan Noiștețeanu

- pag. 7

DAN HERCIU

- pag. 7

Un cântec de vioară înflorește

Francisc Lorinczi

- pag. 7

Am trăit vremuri

Ioan Gligor Stopiță

- pag. 7

Gând și rugă pentru EMINESCU

Ioan Gligor Stopiță

- pag. 7

AGNITA MEDIEVALĂ

Turnul Olarilor din Agnita este un vestigiu medieval important și reprezintă turnul clopotniță al bisericii fortificate. Se află în județul Sibiu și a fost construit de localnici în secolul XIII, când aici exista o bazilică în stil romanic care de-a lungul secolelor următoare a fost asediată de turci în mai multe rânduri. Din această cauză localnicii au extins-o și au fortificat-o. În 1448 a venit aici Iancu de Hunedoara care a ordonat fortificarea bisericii-cetate. Astfel, în 1466 este atestată documentar biserica fortificată din Agnita, construită pe nucleul fostei bazilici romanice, în stil gotic, dar cu îmbinări armonioase de elemente renascentiste și baroce. Regele Matei Corvin acorda Agnitei „jus gladii” în documentul în care era menționată, adică dreptul de a condamna prin execuție cu spada, precum și permisiunea de a ține, în caz de război, jumătate din totalul bărbaților apți pentru luptă, pentru apărarea cetății, cu motivarea că localitatea ar fi situată la granițele Transilvaniei. Acest drept era foarte important în Evul Mediu, pentru că ridica localitatea la un rang superior. Turnul Olarilor din Agnita, Biserica reprezenta nucleul cetății. Făcută în stil gotic, cu cor alungit, închis spre est pe trei laturi, avea nava centrală cu bolți semicilindrice cu penetrații, ornamentate de odinioară cu nervuri de teracotă dispuse în formă stelată, vopsite în roșu, după cum o dovedesc urmele din colțul sud-vestic. Deasupra bolților colateralei nordice s-a făcut o tribună. Pe latura de nord s-au conservat stâlpii originari de secțiune pătrată. Deschise între stâlpi, se află arcade romanice, închise în arc frânt și păstrează o cornișă plasată mai jos, în punctul nașterii unui arc romanic anterior. Acesta reprezintă o urmă a bazilicii romanice. Portalurile și ferestrele sunt terminate în arc frânt. În interior, o clopotniță de 44 m înălțime, cu șase nivele și o galerie cu balustradă din paiantă a fost așezată în fața laturii apusene. Odată cu fortificarea începută în anul 1500, turnul a fost înconjurat de o cămașă de piatră. Acesta a devenit Turnul Olarilor. Era prevăzut cu metereze și era despărțit în două nivele printr-o platformă din bârne. Etajul superior era accesibil printr-o scară îngustă ce urcă din aripa nordică. Aripile nordică și sudică ale clopotniței au fost unite printr-un coridor,

care nu era închis față de porticul clopotniței, ale cărei etaje superioare erau amenajate și ele cu metereze. Mai mult, galeria de paiantă folosea la apărarea bazei turnului, care avea acoperiș în piramidă cu olane. Era o fortificație foarte puternică, ce avea în est un alt bastion ridicat deasupra corului și era prevăzut cu largi guri de turnare pentru lichide fierbinți. Chiar și așa, în 1600 comuna a fost devastată de către trupe de mercenari, a fost arsă și biserica, renovată în 1614. În 1890, s-au reînnoit părți ale bolților colateralei sudice. În 1892, bastionul de deasupra corului, devenit șubred, a fost demolat, iar în 1908, biserica a primit un acoperiș nou. Biserica mai păstrează și astăzi vechile incinte de fortificație și turnurile de apărare, care pot fi vizitate: Turnul Clopotniță (Olarilor – cu o galerie în partea superioară), Turnul Croitorilor (încorporat în clădirea școlii), Turnul Cizmarilor, Turnul Dulgherilor și bineînțeles Turnul Slănilor (locul în care localnicii își păstrau slămina). Turnul Olarilor era unul dintre cele mai importante, aici fiind și breasla olarilor, cunoscută pe întreaga Vale a Hârtibaciului. Localitatea Agnita este atestată documentar la 1280 și reprezintă o locuire veche, aici fiind găsite vestigii preistorice, din vremea dacilor și romanilor.

Sursa articol: Magazin Cultural Științific

La Nocrich, sportul este o prioritate

Multiplele valențe pozitive pe care le are practicarea jocurilor sportive, fac ca acestea să reprezinte unul din principalele mijloace prin care tinerii și nu numai, pot desfășura activități de destindere și recreere, binevenite după intensele solicitări intelectuale și fizice impuse de programul zilnic. Jocurile sportive se practică cu scopul întăririi și menținerii sănătății, recreerii și refacerii, o dată cu influențarea stării fizice a organismului sportivului.

Complexitatea numeroaselor procedee tehnice caracterizate prin aciclicitate, dinamism și execuții din poziții de echilibru diferite, alternarea fazelor de atac și apărare, ca și a perioadelor de efort fizic și psihic intens cu cele de relaxare, dau jocurilor sportive un specific care le diferențiază de alte ramuri sportive.

În comuna Nocrich, pentru ca tinerii să poată avea un cadru organizat pentru practicarea jocurilor sportive, s-a înființat în anul 2008, Asociația Sportivă Nocrich, asociație înființată la recomandarea și cu susținerea Primăriei, prin domnul primar Vișa Ionel și a Consiliului Local, de către profesorul Gligan Remus, care este și administratorul asociației și asociații: medicul veterinar, Nechiti Radu și Crișan Mircea. Scopul

asociației este de a angrena oamenii din comună să practice fotbalul, prin competiții de juniori, seniori și old-boys; baschetul și sportul pentru toți.

Echipa de fotbal participă în Campionatul Județean de Fotbal seniori, Liga a V-a, Seria II Sibiu, având în componență majoritatea jucătorilor din Nocrich. Activitatea este susținută de Consiliul Local Nocrich, prin bugetul cultural-sportiv. Din păcate, este una din puținele comune de pe Valea Hârtibaciului cu echipă de fotbal și mai ales formată aproape exclusiv din jucători cu domiciliul în comună.

Există un protocol între AS Nocrich și Școala gimnazială Nocrich, prin director prof. Nicoară Ionela-Luiza, prin care elevii talentați pot participa după programul școlar la activități sportive diverse, organizate de asociație cu scopul de ocupare eficientă a timpului liber, școala punând la dispoziție terenul de sport și unele materiale sportive.

Prin prezentul articol, fac apel la toate administrațiile locale și școlile din mediul rural de pe Valea Hârtibaciului și la iubitorii de sport, să urmeze exemplul comunei Nocrich, prin înființarea și susținerea de asociații sportive, care să participe la competiții și pe viitor să reușim împreună să organizăm campionate de

fotbal, baschet, handbal, volei ș.a., la care să participe toate comunele din zonă, să nu mai fim nevoiți să parcurgem distanțe mari în tot județul, așa cum se întâmplă în prezent cu echipele de fotbal din Nocrich, Chirpăr, Roșia și Vurpăr. Tinerilor de pe Valea Hârtibaciului trebuie să le oferim alternative la petrecerea timpului liber în baruri sau pe stradă, prin fumat, consum de alcool, jocuri de noroc sau pariuri sportive, dar dacă nu li se oferă un ajutor de către autorități, nu vor renunța curând la aceste vicii dăunătoare. Și SPORTUL este prima soluție.

Prof. Gligan Remus

Despre Mocăniță, pag 8.

Editorial ...

A trecut o lună de la alegerile parlamentare și credeam că lucrurile vor intra în normal, că lucrurile se vor așeza așa cum trebuie și că vom merge mai departe, așa cum am făcut de fiecare dată când ne-am ales parlamentarii și guvernul.

Apoi mi-am adus aminte una din multele definiții ale normalității.

Normalitatea reprezintă însușirea și trăirea în acord cu anumite norme, valori, reguli acceptate din punct de vedere social și transmise de la un individ la altul.

Adică normal este ceea ce consideră mulțimea, din care faci parte ca individ, ca este normal.

Și am început să mă întreb dacă normalitatea pe care am trăit-o până acum era reală, dacă regulile sociale pe care le cunoșteam și aplicam erau corecte.

De mai bine de un sfert de secol trăim într-o democrație. Normele sociale democratice mi s-au părut întotdeauna firești iar aplicarea lor în politică mi s-au părut obligatorii, pentru ca societatea să se dezvolte și să evolueze iar eu ca individ să profit de această evoluție. Mi s-a părut normal ca societatea să își aleagă conducători reprezentativi, care își doresc să ne conducă pentru binele societății. Oameni care să fie oglinda fiecărui individ din societate. Să fie familiști, să aibă venituri care să-i permită să-și întrețină familia, să meargă în vacanță, să iasă cu prietenii, să fie onești, să-și facă datoria, să-și asume greșelile și să-și promoveze realizările, să-și dorească o societate și o lume mai bună, să trăiască mai bine... Să fie ca oricare dintre noi.

Avem legi care protejează acest mod de viață. Care ne permit să evoluăm ca societate și ca individ. Legi care marchează și îndepărtează dintre noi acei indivizi care refuză să se încadreze într-o astfel de normalitate. Indivizi pentru care justiția a decis că au încălcat regulile de normalitate ale societății și i-a pedepsit pentru asta. Indivizi care, în mod normal, ar trebui îndepărtați din societate.

Dintr-o dată, anul trecut, toate aceste reguli s-au răsturnat. A fost ales un primar care la acea vreme se afla în închisoare și am ales un partid al cărui conducător are o condamnare penală și care, foarte probabil, va mai avea una.

Poate nu vi se pare important. Dar gândiți-vă puțin. Dacă lucrez la o firmă și șeful meu este cunoscut ca și hoț, pe mine cum mă va considera lumea? Un om cinstit? Mai mult, dacă angajații sunt cei care și-au ales șeful iar el este un delinvent,

noi, cel care l-am ales, ce fel de oameni suntem? Deci, ce fel de oameni putem fi noi, cei care ne-am ales ca primar un om care a încălcat regulile normale de a trăi în societate și se află în închisoare, condamnat pentru acest lucru? Suntem oameni cinști și delicvenți, ca și el?

La alegerile parlamentare nu doar că am repetat gestul de la locale dar am extins situația la nivelul întregii țări. Avem un conducător de partid care nu doar că a fost condamnat pentru fapte împotriva societății, a țării pe care o conduce prin intermediul partidului, dar care – foarte important – dorește să schimbe legile și regulile sociale astfel încât ceea ce a făcut împotriva societății să devină normalitate. Cum credeți că suntem priviți de cei din afara granițelor? Ce fel de oameni suntem dacă ne alegem la conducere un partid al cărui conducător este un delinvent, conform normelor societății din care facem parte? Ce fel de oameni suntem dacă ni se pare firesc și acceptăm ca o asemenea persoană să aibă posibilitatea de a schimba lucrurile astfel încât hoția, necinstea, corupția, minciuna, înșelăciunea să devină normalitate iar cinstea, adevărul, bunăta, corectitudinea să fie pedepsite?

Atunci când ne dăm votul cuiva o facem pentru că avem credință că ne reprezintă. Conform normalității actuale eu nu mă consider un delinvent astfel încât cei care ne conduc acum să mă reprezinte. Foarte probabil însă îi reprezintă pe cei care și-au dat votul, cei care au știut de la început ce fel de persoană propulsează la conducere.

Normalitatea actuală încearcă să ne protejeze societatea de conducerea unor dictatori, aristocrați sau profitori. Încearcă să ne dea șanse cât mai egale în viață, pentru fiecare dintre noi. În democrație putem avea controlul asupra vieților noastre și asupra normalității care ne protejează. Putem să-i sancționăm pe cei care încearcă să distrugă această normalitate. Dar într-o dictatură ce putem face?

Cei care sunt acum la putere au ajuns acolo legal, prin vot. Promovând schimbări majore, care afectează societatea, vor schimba și viața celor care i-au ales. Au primit un asemenea mandat din partea lor? Dacă nu, cei care i-au ales – mai mult decât ceilalți, au datoria morală de a-i sancționa și forța să facă ceea ce trebuie.

Eu nu îmi doresc o țară în care delicvența să fie normalitate. Voi?

Cătă V.

O posibilă poveste eminesciană adevărată

Se povestește cum că Dumnezeu și Sfântul Petre, cutreierând satele Moldovei de Sus, obosiți precum erau de atâta drum lung și anevoios s-au oprit în pragul unei case. Părea a fi a unor oameni vrednici, înstăriți și cumsecade. Era într-o noapte lungă și geroasă de iarnă. Frigul le pătrunsese de-a binelea în oase. Bat discret cu toiașul în poartă, stărnind lătratul arțagos al câinilor de pază, peste care se suprapune întrebarea domoală a stăpânului acelei case: „Cine-i, acolo?”! „Oameni buni!” răspund drumeții cu blândețe. „De-i așa, precum spuneți, poftiți, intrați. Câinii nu vă vor face nici un rău”.

Curând, se aștern în tihnă la vorbă, despre una, despre alta, gazdele pofindu-i la cină, stăpânul casei rostind „Tatăl Nostru”. Apoi, soția lui le așterne patul unei bine-meritate odihne, urându-le noapte bună.

În dimineața zilei următoare servesc micul dejun tot împreună. La plecare, tinerii soți le pune drumeților, într-o trăistuță, câte ceva de-ale gurii, urându-le ca bunul Dumnezeu să-i aibă în paza lui. Mulțumindu-le pentru frumoasa găzduire musafirii se aștern din nou la drum. După o vreme, Sfântul Petre prinde a-L ruga pe Dumnezeu: „Vrednicește Doamne pe tineretele și bunetele noastre gazde cu ceva tare plăcut!”. „Dar ce să le dăruiesc? Nu ai văzut că aveau toate cele de trebuință!” „Dă-le, Doamne ceva de suflet. Ceva de care tare să se bucure”, spuse Petre.

După un an, în acea casă avea să se nască un băiețel tare chipș. Era cel care avea să devină Lucafărul poeziei românești, MIHAI EMINESCU. (Inspirată după o scriere a prozatorului Geo Bogza, 1908-1993)

Ioan VULCAN-AGNIȚEANUL

Profesorul Aron Pumnul și elevul său, Mihai Eminescu

De fiecare dată, în plină iarnă, locuitorii așezării transilvane Cuciulata, rânduită să dăinuască de secole la buza dealurilor domoale ale văii Oltului și la adăpostul munților împăduriți și troieniți de zăpezi ai Țării Făgărașului, vrednicii țărani ai aceluia mândru sat nu uită niciodată să-l cinstească pe unul dintre cei mai de seamă fii ai lor: pe distinsul cărturar **Aron Pumnul** (n.27 nov. 1818, Cuciulata, Hoghiz -12 ian.1866, Cernăuți, Ucraina). Tot așa cum au făcut-o și joi, 12 ianuarie, când s-au împlinit 151 de ani de la moartea celui care a fost profesorul mult îndrăgit al lui **Mihai Eminescu** (n. 15 ianuarie 1850 - d. 15 iunie 1889. Adică atunci când viitorul mare poet al neamului românesc era elev al Gimnaziului Școlar German din Cernăuțiul Bucovinei. Pentru adolescentul de numai 16 ani, el avea să fie, deopotrivă, părinte-sfătuitor și dascăl-erudit. Provenind, prin străbunii săi, dintr-o familie de țărani nu numai fără știință de carte, dar și de foști iobagi pe moșiile grofilor unguri și baronilor sași din preajma Brașovului, Rupei, Făgărașului și Sighișoarei, Aron Pumnul va fi trimis la studii înalte, cu bursă specială, de bunul și înțeleptul Andrei Șaguna, Mitropolitul Ortodox al Ardealului (n. 20 ianuarie 1809 - d. 28 iunie 1873). Iar acolo, la Viena, capitala Austriei și a Imperiului Habsburgic, el va dovedi că ocrotitorul și mentorul său nu se înșelase în speranțele sale, tânărul student fiind un vrednic și inteligent învățcel al unora dintre cele mai prestigioase facultăți, între care și cea de teologie „Sfânta Barbara”.

Merită să amintim că s-au împlinit, nu numai 151 de ani de la moartea profesorului drag al lui Eminescu dar și tot atâția ani de la cea mai importantă apariție editorială a scrisului elevului său. Eveniment petrecut în paginile revistei „Familia” din Oradea, publicație culturală de prestigiu a cărturarului **Iosif Vulcan** (n. 31 martie 1841, Holod, Bihor. d. 1907, Oradea). Revistă destinată, în primul rând, românilor ardeleni trăitori între granițele marelui imperiu. Și cum avea elegie eminesciană, intitulată „La mormântul lui Aron Pumnul”, fusese prefăcută de publicarea

poeziei „De-aș avea...”, patronul Revistei „Familia” va folosi acel al doilea moment editorial eminescian pentru a latiniza numele tânărului poet. Ca urmare, Mihail, devine Mihai, iar Eminovici, Eminescu. Numai că acea aparentă coincidență, din iarna începutului anului1866, nu era chiar întru totul întâmplătoare, deoarece Iosif Vulcan se trăgea, după bunicii dinspre tată, din Șinca-Veche, așezare din care proveneau și înaintașii părinților lui **Gheorghe Șincai** (n. 28 feb. 1784 - d. 2 nov.1816, Sein-Bihor), corifeu al „*Școlii Ardelene*” din Blajul în care slujise ca profesor și Aron Pumnul, în anii tineretii sale. Apoi, de bună seamă că marele cărturar mai știa și că doar la o palmă de loc de Șinca-Veche se află satul Vad, în care își aveau obârșea vechile familii de țărani români ardeleni cu numele de Eminovici și Iminovici. Ori, pe căminarul **Gheorghe Eminovici**, tatăl poetului (n. 10 feb. 1812, Călinești, Suceava - d. 8 ian 1884, Ipotești, Botoșani), așa îl chema. De unde și concluzia că străbunii lui ar fi pornit, către „*Moldova de Sus*”, din acele locuri și că unii dintre ei au ajuns și în Călinești-Suceve. O altă dovadă o va oferi și bătrânul țaran **Pavel Eminovici**. Acesta, simțind că se apropie de sfârșitul vieții, în anul 1750 revine în satul său natal Vad, din vecinătatea actualei comune Șercaia, plecând din ținuturile Moldovei, și este înmormântat lângă bunii și străbunii lui înaintași. Crucea de la căpătâiul mormântului său nefiind singurul însemn funerar cu un astfel de nume din cimitirul aceluia sat pur românesc.

Printre primele somități ale culturii românești care află de surprinzătoarea descoperire biografică, referitoare la ipoteza originii ardelenesti a străbunilor tatălui lui Eminescu, va fi regretata profesoară-academiciană **Zoe Dumitrescu Bușulenga** (n. 20 aug. 1920, București - d. 5 mai 2006, Mănăstirea Văratice, Neamț). Și cum „descoperitorul” era unul dintre eminenții săi studenți ai Facultății de Filologie, din cadrul Universității din București, profesorul de limba și literatura română, Ioan Funariu (n. 6

februarie 1934, satul Copăceni), vreme de aproape 50 de ani dascăl la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș, îl roagă pe acesta să întocmească un studiu științific cât mai amplu referitor la monografia satului Vad, din care să nu lipsească originea și evoluția demografică a familiilor Eminovicilor și Iminovicilor. Ca urmare, cercetările sale temeinice aveau să dovedească că între ardelenii și moldovenii purtători ai acestor două rare și vechi nume românești (*nu ucrainene, nici rusești și nici sârbești*) se află o strânsă legătură, fiind posibil ca și Eminovicii și Iminovicii moldovenii să își aibe rădăcinile arborele genealogic în Vadul Țării Făgărașului și a Oltului.

Și o mărturisire mai personală: regretatul meu tată, „Moșu’Ion, țaranul”, plugar vrednic în hotarul slugăritului de altădată al Agnitei Hărtibaciului, născut în satul Moardăș și crescut în Șalcău văii sibiene a Buii, ne povestește nouă, copiilor săi, cum că auzise că unul dintre străbunicii lui și-ar fi avut originile în sânul familiilor Vulcanilor din Șinca-Veche. Locuri, adeseori, colindate de mine și de frații mei. Unul dintre ei, Vasile, împătimit profesor de istorie și arheolog. Cred că este locul și momentul cel mai nimerit să recunosc (în scris, că cu vorba am făcut-o în repetate rânduri) că numai din instinct (și nu din complicate mândrii intelectuale, fără merite), mereu am avut grijă ca măcar să nu facem de rușine numele distinsului cărturar ardelen, Iosif Vulcan!. Tata și mama, sărmanii de ei, aproape neștiutori de carte, cu siguranță că au reușit, prin felul lor de a fi! Noi, însă, ceilalți, cei care încă mai trăim din neamul lor, doar ne străduim. Sperând să izbutim, întrucâtva!

Notă: La sfârșitul săptămânii trecute, respectiv duminică, 15 ianuarie am fost chemați să ne readucem aminte, mai mult ca oricând, de blândul, muzicalul și dulcele grai românesc, vorbit și scris, al Domnului Eminescu. Cel care, de acolo, de sus, din Ceruri, încearcă să ne spună că a rămas tot nemuritor și rece. Și că, la cei 167 de ani ai săi, a rămas tot tânăr și ferice!

Ioan Vulcan-Agніțeanul

De la Poliție ...

Au trecut sărbătorile de iarnă, a început un nou an, iar pentru cetățenii de pe Valea Hirtibaciului pare de bun augur că în această perioadă nu au fost evenimente deosebite care să necesite prezența polițiștilor.

Chiar dacă gerul ne-a făcut pe majoritatea dintre noi să ne lăsăm infoliți de căldura din casă asta nu înseamnă că polițiștii nu au fost la datorie, implicați în activități specifice, multe dintre ele în scop preventiv cum ar fi cele dedicate sărbătorilor de iarnă. În acest context, cu ocazia Anului Nou, polițiștii posturilor de poliție din Iacobeni și Brădeni au conlucrat în vederea depistării persoanelor care dețin și comercializează materiale pirotehnice interzise de lege, ocazie cu care a fost depistat R.V. de 31 de ani din Făgăraș care deținea spre comercializare astfel de materiale.

Preventiv, ca întotdeauna, polițiștii de la rutieră au fost prezenți pe drumurile din zonă și, tot ca întotdeauna, au găsit câțiva conducători auto care s-au considerat „mai cu moț” decât „gloată”. Spre exemplu, pe raza localității Hosman, au tras pe dreapta un autoturism cu urme de avarii. Șoferul, R.V.A. de 36 de ani din Agnita, a fost pus să sufle în etilotest iar acesta a relevat o alcoolemie de 0,44 mg/l. Interesant este faptul că R.V.A., condus la Spitalul orășenesc Agnita, a refuzat să îi fie recoltate probe biologice. Dar chiar și așa nu a scăpat de dosar penal.

Tot în urma unui control rutier, efectuat de această dată de lucrătorii Postului de Poliție Nocrich, a fost depistat și L.T. de 22 de ani din Cornățul care conducea sub influența alcoolului un autoturism a cărui inspecție tehnică era expirată.

Dacă furtul unei bucăți de slănină din afumătorie, așa cum a pățit un coveșan, este un eveniment mai specific perioadei de iarnă, furtul dintr-un imobil este ceva neobișnuit pentru orice perioadă a anului. Precum la Movele unde persoane necunoscute au pătruns într-un imobil neasigurat, cu ușile lăsate descuiate, și au sustras mai multe aparate electrocasnice dintr-o cameră, alta decât cea în care proprietarul dormea. Dacă aici, vina de a lăsa imobilul neasigurat nu este neapărat a proprietarului ci a unei alte persoane care a părăsit imobilul după ce proprietarul a adormit, la Metiș proprietarul a fost cel care nu și-a asigurat locuința. Acesta a ieșit din imobil fără să-l încuie iar în lipsa lui persoane necunoscute au intrat în casă și au sustras un portofel în care se afla o sumă de bani, portofel lăsat la vedere pe masa din bucătărie.

După cum vedeți „mici neglijențe” au fost cele care au înlesnit aceste evenimente. Ca urmare nu credem că este de prisos să vă reamintim ca atunci când plecați de acasă să verificați dacă ferestrele sunt închise și dacă nu ați uitat să încuiați ușa. Indicat ar fi să răsuciți cheia de două ori în broască îngreunând misiunea eventualilor intruși. Dacă locuiți la casă și aveți câine în gospodărie puteți să-l dezlegați și să-i dați ocazia să se relaxeze prin curte până vă întoarceți acasă. Lucruri simple dar care vă pot scuti de neplăceri complicate.

În prima zi a acestui an polițiștii din Marpod au fost nevoiți să facă cercetări cu privire la decesul unui tânăr în vârstă de 31 de ani. Acesta a fost găsit decedat pe marginea unui pârâu din preajma localității. Din verificări a rezultat că Enache Victor, de loc din Onești județul Bacău, era angajat cioban la o stână din Marpod. În ajun de Anul Nou a petrecut în localitate, a consumat alcool și bine dispus s-a îndreptat către stână. Întrucât a doua zi nu a ajuns la stână au fost demarate căutări care au dus la descoperirea corpului neînsuflit al acestuia. Cunoscătorii au declarat că avea probleme cardiace iar pe corpul decedatului nu s-au relevat urme de violență. Ultimul cuvânt îl vor avea specialiștii de la Serviciul de Medicină Legală Sibiu care au ridicat corpul în vederea necropsiei.

Într-o iarnă cu ger și ninsori abundente, în perioadă de sărbătoare pentru fiecare dintre noi, polițiștii de pe Valea Hirtibaciului s-au aflat la datorie, în drum sau în casele dumneavoastră, oriunde a fost nevoie pentru că sunt ...

... Meru alături de dumneavoastră !

Haiducii și hârtibăcenii

Haiducul Budac

Haiducia este un fenomen agreat de populațiile oprimate, devenind semnificativ nu doar în România, ci și în teritoriile Albaniei de astăzi, Croației, Serbiei, Slovaciei, Bulgariei, Greciei și Ungariei (până la 1867), ținuturi ocupate de Otomani și Habsburgi. Haiducii beneficiau de pe urma unui sentiment antistatal, care a supraviețuit în popor, parțial, decăderii imperiilor multinaționale și unor mari diferențieri sociale sesizate în conștiința modernității. Haiducia nu este doar un fenomen social, ci și unul național, mai mult chiar, o stare de spirit, un conflict interior cu sine sau cu alți semenii, cu natura prietenă sau ostilă, punte între sublim și infam. Dacă căutăm corespondențe europene, în afară de cetele de haiduci din Balcani, sunt replici mai vechi sau mai noi, precum spaniolii ce luptau în gherilă împotriva lui Napoleon, cărbunarii italieni luptând cu austriecii, sau partizanii ruși, iugoslavi, ucrainieni. Și haiducii români au luptat alături de țărani, soldați și boieri pentru cauza nobilă a țării unde trăiau, demonstrând că haiducia nu trebuie văzută doar ca un fenomen conflictual între săraci și bogați, în care haiducul se comportă ca un redistribuitor al binelui și bunurilor materiale. Prezența lor în Moldova, Țara Românească și Transilvania este menționată în a doua parte a sec. XVI, prin acțiunile lui Baba Novac (care a luptat alături de Mihai Viteazul, conducând oastea de mercenari), fiul său Gruia (legendarii Novăcești) și Iorgu Iorgovan: ei sunt războinici, la origini ostași lefegii. Soldați care sau transformat în „tâlhari” au existat și în răscoala seimenilor din Țara Românească (1653–1655), în urma jafurilor și crimelor făcute de aceștia, au fost numiți în pravile: „jăfuiitorii cu arme”. Abia în sec. XVIII, afirmă istoricul Mihaela Grancea, „haiducia a devenit un fenomen social, dobândind justificări justițiar, motivații antifanariote și antiotomane”, ca urmare a contaminării culturale provenite de la haiducii din sudul Dunării, pe calea contactelor neîntrerupte cu aceștia. În Transilvania acest fenomen social justițiar este motivat de opresiunea imperialilor Habsburgi. S-au implicat în acțiuni armate majore, în nordul Transilvaniei, unde Pinte Viteazul se alătură cu haiducii săi mișcării lui Francisc Rakoczi al II-lea, când sfârșește împușcat în lupta pentru Baia Mare, și în zona sud – dunăreană, unde haiducii participă la răscoalele antiotomane și la războiul ruso-turc din 1806-1812, (Iancu Jianu, alături de haiducii săi, luptă în conflictul militar cu turcii la Vidin (1809), dar se implică și în acțiunile conduse de Tudor Vladimirescu). Acțiuni armate, de asemenea ampolare, nu vor mai fi în următoarele decenii; „loviturile” vor avea un caracter sporadic și sezonier, iar jaful părea să fie singura rațiune de a acționa. Pentru perioada de început a sec. XIX fenomenul haiduciei ia amploare într-o

asemenea măsură că se poate vorbi „chiar de o modă”. În a doua jumătate a sec. XIX și prima jumătate a sec. XX, presa, avidă – și atunci! – după senzațional, a fost cea care a dat notorietate unor „bandiți” sau „tâlhari de drumul mare” precum Dragoș Costache, Iorgu Serdaru, Zdrelea și Mărunțelu, Ion Florea, Pantelimon ș.a. Cu o anumită notorietate au fost Pantelimon (a operat în zona Neamț), Gheorghe Coroiu, Vasile Ștefan Terente care a „acționat” în zona Deltei Dunării, dar și în Bulgaria, Grecia, Iugoslavia.

De asemenea, și în Transilvania au existat astfel de figuri interesante. În pădurile din preajma orașului Sighișoara, de la Hula Daneșului, „a existat un haiduc – Zaharia sau Zia – care îi jefuia doar pe maghiari, distribuind apoi bunurile furate românilor din județul Mureș (din Daneș, Laslea și Hoghilag)”. Despre calul acestui personaj, *Armăsar cu steaua-n frunte, negru sprintenel / Ager și cu coama lungă / Sar în foc cu el*, se spune, că la trei zile de la împușcarea haiducului, a fost găsit mort pe mormântul acestuia. În pădurile comunei Hoghilag a trăit și haiducit Onu, „spaima grofilor și a baronilor sași”. Și acesta îi ajută pe românii săraci și pe țiganii cu familii numeroase. În Biertan a trăit Tocănel, care ducea o viață dublă fiind „ceteraș în sat și haiduc în pădure”; a acționat în pădurile din Fetea Biertanului, în Valea Lacului, în apropierea orașului Agnita. Despre haiducul Bălan, care ar fi operat în sudul Transilvaniei între anii 1935–1940, în apropierea așezărilor săsești din zona Brașovului, Sibului și Mediașului (pădurea Buzdului), se afirmă că era „foarte iubit de toată lumea... împărțea bunurile jefuite țăranilor din Buzd, Brateiu și Alma”.

În același timp, în discursul popular se creează o confuzie, haiducul devine „hoțoman” iar tâlharul este haiduc; în logica populară, semnificativ este actul de răzvrătire împotriva ordinii sociale, eliberarea de jugul opresorului. Tâlhăria era percepută nu ca infracțiune, ci ca formă a răzbunării, care îl afecta emoțional doar pe cel bogat, pe cel care reprezenta autoritatea statului opresor. În acest fel, în imaginarul social, haiducul devine din marginal, centrul, eroul, salvatorul nedreptățiilor. Personajul capătă o dimensiune mitologică, verificată prin supradotarea manifestată în fața dușmanului generic, întotdeauna format din grupuri și care impune doar prin număr: cete de turci sau tătari precum „un roi de albine” sau potera. Construcție mitologică având la bază curajul haiducului, singurul capabil să înfrunte autoritatea statului opresor, intimitatea fugarului cu natura, codrul, unde de veacuri românul asuprit și-a găsit protecție, învăluit cu misterele pădurilor și văilor de unde apare, niciodată nu știi când, salvatorul care face dreptate! Și apoi dorul – pe care Constantin Noica îl identifică ca fiind contopirea durerii cu plăcerea, izvorâtă din durere – stăpânind peste o societate mereu în așteptare, și care umple sufletul plugarului, istovit, prea flămând, izbucnește în plâns, blestemând, chemând în vers și cânt, haiducul, salvatorul! Alteori, după dispariția haiducului, totul se îmbracă în doliu și jelește pe cel de neînlocuit; îl plâng săracii, potecile, izvoarele, calul și armele; tot universul a amuțit, e tăcere... până când dorul din nou izbucnește în cuvânt și sunet „insule plutitoare în infinitul ocean al Tăcerii” și plămădește imaginarul prin care mitul se împletește, înviind comunitatea, prin apelarea la cei mai siguri pentru omenire, credința! Lupta pentru identitate națională avea nevoie nu doar de măsuri politice sau documente istorice (indispensabile, bineînțeles!), ci și de sufletul românilor, altfel ce ar fi națiunea?! Cântecul bătrânesc, supranumit balada populară, din care face parte și cea cu temă haiducească, este o parte din sufletul românesc în a căru

conștiință națională și mitul haiducului ține treaz simțul istoric. „Cântecul, ca artă care tâlmăcește cel mai bine adâncurile subconștientului, revelează și ceea ce... numim orizont spațial al inconștientului. (...) Cu acest orizont spațial se simte solidar ancestralul suflet românesc”. Gena națională a existat în românii veacurilor trecute (indiferent cum erau numiți), fără a putea fi clonată, națiunea născându-se la vremea potrivită; să nu ne mai plângem că suntem o națiune tânără, dimpotrivă, să fim bucuroși! Din câte știu, tinerețea este cea caracterizată plină de vigoare și optimism! Viitorul nu ne stă în față ca să-l privim (doar!), nici să ne minunăm, acesta ne stă în față ca să-l construim! „...gândirea istorică se naște pe tărâmul memoriei și depinde de procedurile mentale prin care rememorarea și reprezentarea trecutului capătă ca funcție orientarea culturală în prezent a vieții umane. Rememorarea trecutului este o condiție necesară pentru a oferi omului un cadru cultural de orientare, care deschide perspective viitoare bazate pe experiența trecutului.”

Un caz interesant al fenomenului haiduciei s-a petrecut la cumpăna veacurilor XIX și XX în vecinătatea Hârtibaciului, Țara Oltului, mai exact localitatea Cârțișoara, locul de baștină al vrednicului român Badea (Gheorghe) Cârțan. Aici vede lumina zilei, pe 20 iulie 1873, Andrei, cel de-al treilea fiu, din opt, al familiei Budac Zenofie și Elisaftei. Cum se întâmplă de obicei în determinarea vieții de haiducie, o criză de nedreptate iscată în viața tânărului de 18 ani, atunci când un negustor refuză să-i dea briceagul pe care Andrei l-a plătit, este momentul declanșator al dorinței de a curma orice nedreptate. Trecând munții în Țara Românească, nedreptățile celor din jur nu îl ocolesc, astfel asocierea cu haiducii lui Tican, care acționau în zona Rucărului de Argeș, este următorul pas în ale haiduciei. După moartea șefului „bandei” Andrei Budac preia conducerea. El acționează atât în Țara Românească cât și în Ardeal. „N-avea lipsă de pașaport. Codrii erau ai lui și el al codrilor”. Presa vremii, relatează despre isprăvile haiducilor lui Budac, chiar și acțiuni petrecute în intimitatea grupului, precum moartea lui Nicolae Zeza, „tovarăș” al celor din grupul lui Budac, se pare, împușcat în urma unei altercații provocate de nemulțumirea „la împărțirea unor lucruri furate”. În timp ce Jandarmeria Făgărașului organiza „în mare secret” acțiuni pe teren pentru prinderea „tâlharului”, haiducii mult râvniți – pe capul lor autoritățile au pus un preț de 2000 coroane – furau din curtea Jandarmeriei din Arpașul de Jos porcul ținut de aceștia pentru îngrășat, din care, o parte au atârnat pe peretele cazarmii alături de un bilet prin care, jandarmii au fost invitați să guste din carnea porcului și să-și păzească gospodăria. Se observă, în anul 1911, intensificarea căutărilor haiducilor lui Budac, întotdeauna calificați „hoți”, „tâlhari”, dar și apariția informațiilor despre aceștia, în presă, într-un ritm mai alert. Strângerea cercului în jurul lui Andrei Budac se finalizează în scenariul binecunoscut sfârșitului celor ca el, prin – laș numi – ritualul trădării. Oamenii puternici nu pot fi doborâți decât prin trădare! Este cel mai înjositor act săvârșit în istoria omenirii din cele mai strălucite tronuri și cabinete până în cel mai neînsemnat bordei. Budac, sfârșește sub gloanțele jandarmilor în localitatea natală în noaptea de 30 ianuarie a anului 1912. În memoria localnicilor și a celor din împrejurimi, Budac are soarta haiducului clasic; la fel, în imaginarul comunităților de pe Valea Hârtibaciului el este perceput ca susținătorul săracilor, justițiarul oropsiților, ocrotit de codru și trădat de apropiați. Impactul emoțional la moartea haiducului a fost atât de mare și pentru

hârtibăcenii încât, după aproximativ o lună de zile, ziarul *Tribuna Poporului*, care apare la Arad, publică în paginile sale „Cântecul haiducului Andrei Budac de pe Țara Oltului” compusă, după cum se specifică la finalul textului, de Simion Avram și Andrei Muntean, „juni din Vărd, valea Hârtibăcelului”. De la primele versuri, textul pune în opoziție protecția pe care o oferă codrul haiducului și mișelia vânzării de către o rudă apropiată. Jalea cuprinde munții, pădurea, care manifestă tristețe în lipsa celui care poate să mânuiască armele. Suferința celor mulți este transferată naturii, a cărei „jele” este strigătul disperării unei nații, îndosite în cotloanele istoriei și care se agață de orice manifestare care iese din sfera supușeniei; răzvrătirea aparține curajoșilor, aceștia erau *altfel* decât majoritatea! De aceea poporul de jos le-au cântat în versuri faptele și viața, opere care descriu cursul unei vieți ce s-a desfășurat după visul și nevoia celorlalți. Chiar în zilele noastre amintirea lui Budac este vie, nu doar în Cârțișoara; locuitorii satului Poenița își indică cu precizie: „Pe aici era o potecă și sus, în vârful potecii, era un păr unde avea Budac culcușul... aici venea să se ascundă”.

În concluzie, Haiducul intruchipează două personaje: justițiarul și tâlharul. Le vom putea separa vreodată? Unii, sunt oșteni viteji, luptă alături de personalități importante ale istoriei noastre. Datorită nedreptăților pe care le văd în jurul lor, sau le trăiesc personal, haiducii își părăsesc casa, familia, prietenii, alegând să trăiască în codrii seculari de unde, în momente prielnice, atacă pe cei bogați, le fură ce au mai de preț, împărțind parte din pradă celor sărmani. Uneori fac crime, trăiesc ursuz, petrec îndelung, înșeală, prădează pentru ei. În oricare situație, pentru faptele lor răspund în fața legii: unii ajung la groapa ocnei, alții primesc pedeapsa capitală. În imaginarul social, haiducul este găzduit și protejat ca un personaj pozitiv, de-aici, precum din codru, revine prin cântece, versuri, romane, discursuri, scenete sau imagini, recent și în spoturi publicitare, creionând personajul istoric-fantastic, real-ideal fără care memoria și cultura noastră ar fi mai sărace.

Cântecul haiducului Andrei Budac de pe Țara Oltului: O, voi brazii ai codrului / Și voi munții ai Oltului, / Că voi la nime n-ați spus / C-aveți pe Andrei ascuns. / Și jandarmii v-au pătruns / V-au pătruns și l-au ajuns. / Andrei cu haiducii / Toți din Țara Oltului / Toți în munte au sălaş / La jandarmi li-e fac năcaz, / Jandarmi umblă câte șasă / Ei în crâșmă după masă / Și de jandarmi nu le pasă. / Jandarmi umblă câte zece / Budac în crâjmă-și petrece. / Și când gândesc să-l apuce / El săgeată-n codru fuge, / Iar brazii și cetera / Îi fac largă cărarea, / Jandarmii nu-l pot afla. / Codru-n brațe îl cuprinde Jandarmii nu-l mai pot prinde / Iar Andrei dac-a aflat / Că jandarmii l-au lăsat / El voios s-a tras la sat, / Cu-n văr bun în crâjm-a stat. / Iar văru-so pentru bani / Îl vându mări la dujmani / Și cu rele-nșelăciuni / Jandarmii l-au prins în mâni, / L-au vândut pe subt ascuns / C-un glonț negru l-au pătruns, / Și ca să nu le mai scape / I-au mai tras vre-o șase-n spate. / Codrul greu începe a plânge / Iar Budac se scaldă-n sânge. / Jele-i, doamne, cui i jele / Jele-i doamne muntelui / De armele lui Andrei / Jele-i frunzuții de fag / De armele lui Budac / Că le plouă și le ninge / Și n-are cine le-ncinge. / Suspina și cetera / Că n-are cini le purta / Că, vai, cine le-a purtat / În pământ e îngropat. / Oltul merge și suspină / Pe Budac aștern țărână, / Oltul merge spumegând / Căci Andrei e în pământ și la lume-i pare rău / Că el n-a făcut nici rău, / Pe bogați i-a supărat / Pe săraci i-a ajutat, / Bogații se veselesc / Iar săracii îl jelesc.

Compusă de **Simion Avram și Andrei Muntean**, Juni din Vărd, Valea Hârtibăcelului
Gavril Iosif Sinai

Iisus de la Tichindeal, martirizat pentru a doua oară, prin neglijență și indiferență

Pe Valea Hărtibaciului, între Sibiu și Agnita, într-o biserică aproape abandonată, așteaptă să fie salvată de la piere, una din cele mai frumoase reprezentări populare a lui Iisus.

Pe Valea Hărtibaciului este decembrie auriu. Zăpada e doar o presimțire, o răceală a vântului, o încremenire a copacilor desfrunziți. Pe cerul albastru sticlos, Dumnezeu desenează cu nori lungi, albi, subțiri. Mă aflu sus, pe o măgură ca spinarea unui mare animal adormit, în depărtare sunt crestele albicioase ale Făgărașilor, iar jos, la picioarele mele, stă cuibărit între coline satul Tichindeal, cu casele strănse una în alta, ca și cum s-ar teme. De pe dealuri se scurg peste ele păduri de culoarea pietrei. Nici o mișcare, nici un om.

În mijlocul satului se vede biserica, de un alb abrupt, sobră, singură, cu o turle curajos înfiptă în cer. O biserică aspră, cu aer de supraviețuitor. De jur împrejur, casele stau cu capul plecat, ca într-o horă încremenită în tăcere. Ea însă, nu. E o biserică ce nu vrea să se supună nici timpurilor, nici părăsirii, nici iernii.

Simion, îngrijitorul disperat la bisericii

„Unde sunt oamenii din sat, nene Simioane?”, întreb, în timp ce omul zornăie dintr-un morman de chei ruginite, sub ciudata poartă din piatră a bisericii. „De ce sunt străzile pustii, de ce sunt obloanele trase?”

El privește numai în pământ, cu ochii ascunși în umbra căciului de mocan. „Apăi, is puțini oameni în sat, și-s bătrâni. Stau ferecați în case. Un' să iasă? Un' să se ducă?”, mormăie bătrânul mai mult pentru el.

În fața bisericii se află un copac uriaș, vechi de sute de ani, și cum bate soarele, umbrele enorme ale crengilor sale îmbrățișează biserica. Totul arată straniu. Biserica e înconjurată mai întâi de un gard scund de lemn, ca o palisadă, apoi de un zid scurt și gros din piatră, acoperit cu țiglă, ca un zid de cetate medievală, iar la intrare, e poarta aceasta cum n-am mai văzut niciodată la o biserică: masivă, dar atât de scundă, încât trebuie să te apleci ca să intri. Patru coloane groase din piatră sprijină adâncul acoperiș al porții, pe sub care treci ca printr-un tunel. E ca și cum biserica ar fi apărată de un dușman nevăzut.

Dincolo de poartă, Simion deschide ușa

Cristos Din Tichindeal

cea grea, în timp ce eu pun palmele pentru o clipă pe trupul masiv al acestei ființe tăcute. Biserica este vie. Părăsită, cu zidurile atacate de igrasie, uitată, dar vie. Simion pătrunde înăuntru cu un oftat. Îl urmez în adâncurile întunecate, din nou printre coloane masive. Zgomotele mici ale vântului rămân în urmă. Lumina pătrunde înăuntru prin mici ferestre cu decupate în piatra zidurilor, lănci de lumina care se înfig strălucitoare în pereți, decupând la întâmplare bucăți din pictura fabuloasă ce se află pe ei. Simion observă că am rămas încremenit.

„Așa că-i frumoasă?”, întreabă în șoaptă. Nimic nu te pregătește pentru interiorul acestei biserici, căci pe dinafară, simți numai asprime însingurată, numai masivitatea pietrei tăiate în muchii dure, dar odată intrat, totul se schimbă, formele devin curbe, rotunjite și blânde, privirile se obișnuiesc cu semiintunericul tăcut, și atunci pictura pur și simplu se scurge de pe pereți peste tine, în mii de tonuri ruginii, în albastru stins, în griuri colorate, în galbenuri stinse, care se aprind pe măsură ce le privești.

Sunt acolo chipuri uluitoare de sfinți, pictați într-un fel cum n-am mai văzut poate niciodată, primitiv și sofisticat în același timp, niște sfinți cu chipuri de țărani de sub munți. Uneori, ei sunt îmbrăcați cu cămăși albe și cu brăuri de lână tricoloră, așa cum se mai poartă uneori și astăzi, au căciuli ciobănești pe cap, iar mâinile lor sunt aspre ca niște mâini de soldați. Sunt acolo sute de personaje, despre care simți că nu sunt plăsmuiri imaginare de pictori, și mai sunt și animale, cai, bivoli, iar Iisus are un chip în ai cărui ochi îi poți vedea întreaga poveste, într-o clipă. „Cine a făcut asta, nene Simioane?”, întreb, „Cine, când a pictat biserica asta?”

El mă apucă de braț fără un cuvânt, doar zâmbește, mă conduce în fața catapetesmei pictate la fel, apoi îmi arată bolta licăritoare de deasupra, apoi trecem dincolo, în altar, și pretutindeni pictura acoperă interiorul extraordinar al acestei biserici, ca un veșmânt. În ciuda umezelii și a timpului care a trecut, în ciuda părăsirii, a sutelor de ierni prin care a răzbit această biserică, pictura dinlăuntru său arde. „Grecu”, îmi șoptește Simion la ureche, purtându-mă pe sub zidurile rotunde, „frații Grecu, ei or făcut zugrăveala bisericii. N-ai auzit de frații Grecu? Cântau liturgia în timp ce zugrăveau. Or fost demult ei, demult.”

M-am preumblat un timp prin adâncurile rotunjite ale bisericii, până când ochii mei s-au împrietinit cu întunericul, până când culorile au devenit arzătoare, întrebându-mă mereu cum e posibil ca o asemenea bijuterie extraordinară să fie uitată, să fie părăsită, lăsată la îndemâna acestei umezelii care o mănâncă pe dinafară și pe dinăuntru, la îndemâna pustiei și a pierzaniei. Într-un colț din altar, am descoperit un fel de istoric, putred și el, al bisericii, scris într-un fel straniu, din care am înțeles că lăcașul acela parcă nepământean ar avea peste două secole, că pictura aceasta fabuloasă n-a fost atinsă decât de aripa timpului. Nici un cuvânt despre frații Grecu, zugravii. „S-a duce și biserica unde s-a duce și satul. În pustie”, șoptește bătrânul Simion. „N-are cine avea grijă de ea, cum o avut ea grijă de noi”. Înțeleg dintr-o dată totul. Felul în care casele goale ale Tichindealului stau încremenite, oblonite, în jurul bisericii de piatră. Înțeleg tăcerea ulițelor, felul în care zboară corbi deasupra pădurilor dimprejur. Numai câteva case mai sunt locuite de bătrâni solitari. Și mai înțeleg felul în care zidurile bisericii urcă la cer, singurătatea colțuroasă a turlei în bălălia cu timpul, felul ciudat în care lăuntru bisericii te cuprinde imediat ce ai intrat, ca o îmbrățișare tăcut-disperată. Biserica aceasta mai crede în salvare.

Iisus stă cu mâinile împreunate, așezat pe un tron în flăcări, coroana de spini de pe capul său arde și ea, pielea sa e arămie, reflectând flăcărilor care stau să-l cuprindă. Un Iisus pe rug. În mână ține un fel de sceptru făcut dintr-o creangă de copac. Mai are încă ramuri. În jurul său sunt personaje în ilicuri roșietice, cu fesuri turcești pe cap, cu mustați răsucite, cu fețe batjocoritoare, unul dintre ei bate un piron, un altul îl arată acuzator cu degetul, altul îl lovește cu ceva, iar El, Iisus, privește toate acestea din mijlocul flăcărilor cu o expresie de milă pentru călăi. Chiar asta este inscripția scrisă cu litere slavone pe zid: „Călăul batjocorindu-L pe Cristos”. Aceasta este cea mai fantastică frescă de pe pereții bisericii din Tichindeal. Se află undeva, pe peretele din

dreapta altarului, sub o fereastră, aproape nevăzută. Am stat un timp acolo, privind, încercând să-mi imaginez cine au fost zugravii aceia care L-au pictat pe Iisus, martirizat cu o coroană încinsă, la fel ca eroul legendar al țărănilor ardeleni. Ceva nemaivăzut! Când m-am întors, bătrânul Simion al bisericii dispăruse.

Aaron, țărânul care L-a visat pe Cristos de pe zidul bisericii

„M-or aruncat în beciul morților de viu. Era așa, o hrubă adâncă, și acolo, unii peste alții, morții. Tifosul îi omorâse, foamea, frigul. Or crezut că-s mort. Nu era nici o lumină, nimic, numai o ferestruță mică, pe unde intra gerul. Mai vedeam uneori bocancii soldaților ruși trecând, dar putere n-aveam să strig.”

Aaron Mihuleț stă pe băncuța din fața bisericii albe, sub marele copac ale cărui brațe de umbră au cuprins totul. Bătrân, îmbrăcat în haine de postav maroniu, cu mâinile mișcându-se noduros prin aerul înserării. „Nici eu nu știu dacă sunt viu sau mort. Aveam vedenii grozave, în care moartea venea ca o fiară ce n-o cunoașteam și mă sfârteca. Întindeam mâinile și eram printre morți. Deschideam ochii mari, și morții erau acolo. Și eu cu ei. Poate că de fapt eram deja pe lumea aillaltă. Nu știu cât am zăcut așa. Mă luase o moleșeală mare, parcă zburam. Gândeam: asta-i moartea. Și-atunci, simt o căldură, Doamne-Doamne, se face că mă întorc, și ce văd? Iisus! Era acolo. Se uita la mine. Coroana de spini ardea pe fruntea Lui, și El parcă ardea. Era frumos, frumos, și-n mână ținea o creangă de mesteacăn și tot era numa' o fierbințeală. Ș-odată îmi dau seama că El venea direct din biserica mea de-acasă, unde mergeam cu mama când eram copil. Biserica noastră din Tichindeal. Era la fel, îmbrăcat la fel, cu ochii așa pe care-i știu, cu focul tronului pe el. El era!”

Lui Aaron îi dansează lacrimi în verdele bătrân al ochilor. Toate astea se petrec cu șaițede de ani în urmă, când el era doar un copil, poate că avea vreo nouăsprezece ani, în timpul războiului, când rușii l-au luat prizonier și l-au trimis în Siberia, la mii de kilometri de casă, în păduri înghețate la căror capăt nu putea fi zărit. Grozăvie! Era la capătul pământului și, de fapt, la capătul vieții, așa credea, un cadavru aruncat printre alte cadavre. Vede luna prin ferestruță și își spunea în cap: „Vasăzică există lună și pe tărâmul celălalt”. Se apleacă puțin spre mine, ca și cum ar vrea să fie sigur că înțeleg despre ce este vorba: „A fost o minune. O minune adevărată. Eu nu eram credincios, nu mai fusesem la biserică de când eram copil, eram departe de Dumnezeu. Eram rătăcit și pe jumătate mort, atunci când Iisus, cel din biserica noastră de-acasă, a venit la mine. Dar nici atunci nu credeam. Ziceam că-i o vedenie. Atunci el s-o aplecat puțin, mi-o pus mâna pe umăr și s-o uitat direct în ochii mei. Atunci am știut că e adevărat. Am simțit mâna Lui pe umăr, era

Formula AS Autor – Horia Turcanu

viu, în carne și oase. Fără nici un cuvânt am știut că o sa scap din hruba morților. Am văzut trenul și drumul până acasă și mai ales biserica. Și așa o fost tot, cum spun.”

Îl privesc pe Aaron, iar el nu-și dezlipște ochii de silueta înaltă a bisericii scufundată în umbrele înserării. Îmi spune cu mii de amănunte totul, căci pentru el e ca și cum toate acestea s-ar fi petrecut ieri. După ce L-a văzut pe Iisus, deodată s-a depărtat, a văzut tronul în flăcări așa cum este pictat în biserică, și el se depărta, se depărta, biserica se mai vedea undeva, jos de tot, la picioarele lui, și împrejurul bisericii satul și casele, și oamenii care umblau, el se ducea tot mai sus și se făcea tot mai întuneric și mai frig. El strigă: „Doamne, Doamne, nu mă lăsa!” și din Iisus îi mai rămăsese încrustat în lumina ochilor numai surâsul chinuit și coroana de spini arzând. Restul poveștii nu mai conținea prea mult. „M-a scos de-acolo o fată rusoaică. Mă rog pentru ea și acum, măcar că nu-i știu nici numele.”

„Nene Aaron”, zic, în timp ce copacul sub care stam pare să crească din ce în ce mai mare, „cum a fost întâlnirea cu biserica, atunci când te-ai întors acasă?”. Ochii lui sunt pironiți în altă lume, numai mâinile, animale bătrâne, se frământă între ele. „Era viscol mare. Am fost venit pe jos tocma' de la Sibiu. Și eram atât de slab, că abia mă țineam pe picioare. Peste dealuri am venit. Și cum mă uit, uite-așa se învărtea crivățul în jurul bisericii, bulboana, numai neguri, parcă venise Siberia după mine. Uite-aici, vezi, în prag am ajuns pe picioarele mele, ș-am căzut dus. În biserică n-am putut intra. M-or dus pe brațe până acasă.”

O iarnă întreagă Aaron a bolit în pat, scuturat de friguri și de febră. Dintre perinile albe și moi vedea biserica numai pe fereastră, zi de zi, noapte de noapte, apoi se scufunda din nou în vedenii și întuneric. Într-o bună zi, când cerul s-a înseninat și mugurii dădeau să crape, cu picioarele tremurând, a ieșit afară și a mers până la biserica. „M-am desculțat de bocanci și am mers la El. Era acolo, pe perete, cu coroana arzândă pe cap, cu creanga de mesteacăn, mă aștepta. Am căzut în genunchi și am plâns, cum numai odată poate plânge omul în viață, din toți rărunchi.”

Aaron a rămas acolo, sub marele copac. Înainte de a pleca l-am întrebat dacă duminica merge la biserica. M-a privit lung. „Duminica, dacă îs șapte-opt oameni în biserică, atunci e bine. Înseamnă că jumătate din sat e la slujbă.”

Am intrat să mai privesc o dată Cristul în flăcări, să-i privesc chipul, ochii, și mai ales zămbetul acela despre care vorbea Aaron. Am înconjurat totul cu privirea, frescele, cupola care abia se mai putea bănui în întuneric, cărțile străvechi ale dulapului din altar, pe jumătate putrezite. Biserica aceasta este încă vie, mi-am spus, apoi am închis ușa încetișor, în urmă.

Am hălăduit pe străduțele pustii ale satului, printre porțile ferecate, printre ferestrele oblonite. Soarele coborâse în spatele dealurilor, pădurile de culoarea granitului păreau să se scurgă mereu de pe dealuri pe ulițe, profitând de absența oamenilor. Am văzut cai umblând liberi prin grădini, am văzut ruinele unei alte biserici străjuind așezarea, am simțit apropierea iernii și-a umbrei și, poate, o strângere de inimă.

Tichindealul e un sat românesc care se stinge, biserica lui supraviețuitoare trebuie să fie într-adevăr, foarte veche, căci după 1867, românii, aflați sub unguri, n-au mai avut voie să construiască din piatră. Mă gândeam la Simion, purtătorul crucii îmbrăcat în haine țărănești. Crăciunul care va veni, la viscoale care vor coborî în vârtejuri de pe măgurile dimprejur și vor face din nou „bulboană” în jurul turlei. Ultimii locuitori din sat vor sta la gura sobei, iar în noaptea sfântă de Crăciun, vor străbate nămeții pentru a se întâlni, toți zece sau cincisprezece, cu zămbetul misterios al celui Iisus care arde pe zidurile bisericii. Aproape că îi pot vedea, bătrâni, tăcuți, strănși unii în alții, în pântecel putred al bisericii lor.

Coborârea de pe cruce

Fotografiile autorului. Horia Turcanu.

„Lumina lui Hristos luminează tuturor!” (Liturghia Darurilor)
„Apare cu binecuvântarea IPS Părinte Mitropolit dr. Laurențiu Streza”

Proclamarea oficială a Anului omagial și comemorativ 2017 în Patriarhia Română

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a proclamat în mod oficial, în prima zi a anului, 01 ianuarie 2017, după slujba de Te Deum, anul 2017 drept *Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului.*

Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop vicar patriarhal și Secretarul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a citit actul oficial de proclamare, pe care îl prezentăm în cele ce urmează:

În ședințele sale de lucru din 28-29 octombrie 2015, 25 februarie 2016 și 16 decembrie 2016, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

1. declară anul 2017 ca „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești” și „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului” în Patriarhia Română;

2. aprobă programul-cadru național bisericesc, care va fi adus la cunoștința eparhiilor, în vederea realizării proiectului liturgic, cultural și mediatic intitulat „2017: Anul omagial al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului” în Patriarhia Română;

3. aprobă ca figuri emblematice ale

anului omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești pe *Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, Sfântul Ioan Damaschin și Sfântul Teodor Studitul;*

4. aprobă ca, în toate instituțiile bisericești centrale și eparhiale, precum și în seminariile teologice și facultățile de teologie ortodoxă, să se ia măsurile necesare pentru a ilustra programul-cadru național bisericesc intitulat „2017: Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, prin acțiuni și manifestări locale (media, publicistice, conferințe, întruniri, simpozioane și seminarii pastorale, teologice, catehetice, duhovnicești), prin contribuția ierarhilor, a profesorilor de teologie, a preoților, monahilor și monahiilor, precum și a altor specialiști;

5. aprobă ca, la Conferința pastoral-misionară semestrială din primăvara anului 2017, să se trateze tema „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești”, iar la Conferința pastoral-misionară semestrială din toamna anului 2017 să se trateze tema „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, cu posibilitatea aprofundării acestora și la conferințele preoțești administrative lunare pe care le va stabili fiecare eparhie, precum și în cadrul

curcurilor pastorale;

6. aprobă diploma anului omagial 2017, care să fie oferită celor merituosi în realizarea, apărarea și promovarea sfințelor icoane;

7. aprobă imprimarea medaliei comemorative „Justinian Patriarhul” și a diplomei „Justinian Patriarhul”, care să fie oferite celor care au contribuit la organizarea și promovarea anului 2017 în Patriarhia Română ca an comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul

comunismului;

8. Centrul de Presă *BASILICA* al Patriarhiei Române va prezenta evenimentele referitoare la Anul omagial și comemorativ – 2017 în Patriarhia Română.

Președintele Sfântului Sinod

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Sursa: www.basilica.ro

Ce sfat ne dați pentru educarea copiilor?

Ce sfat ne dați pentru educarea copiilor? Chiar și pentru cei foarte mici?

Măi, oameni buni. Nu există sfaturi la educație. Există ce simțiți voi. Vă rog să învățați să vă simțiți copiii. Cât ar fi de mici, ei au ceva de zis. Există sentimente de respect reciproc între mamă și copil; chiar dacă vă chinuie pruncul noaptea, bine vă face! E cel mai bun manual de priveghere smiorcăitul pruncului noaptea. Terminați cu prostiile!

Eu mergeam la mănăstire și maicile erau foarte entuziasmate de cum rezist noaptea. Și am zis: Măi, maicilor, ce faceți voi, smiorcăindu-vă la strană, e nimic față de ce fac puștii mei! Ooaaa! Noaptea, la doispe jumătate. De-i aude tot cartierul! Noi, Doamne, miluiește, până ne ia somnul la privegherile noastre. Deci natural. Natural, apropiat de Dumnezeu. Și destiși, măi, oameni buni! Îmi zice una: Vai, Părinte, ăsta mic așa mă enervează! Se mișcă tot timpul! Doamne ferește să nu ți se miște copilul, domnule! Cică vrea

să mănânce! Păi ce-ai vrea? Să bea o bere? Ți-a mic abia sugea, săracul, și aia-l trecea cu o bere, neserioasa.

Și, uitați, doamnelor și domnișoarelor, vă mai vând un pont: înainte de a fi atente la copiii dumneavoastră când ei sunt în criză, fiți mai atente la soții dumneavoastră! Toată lumea e foarte atentă să crească copilul. Dar pe tată cine-l crește, ca să fie liniștit, să-și crească copilul? Că la serviciu pe patronul lui îl doare în cot. Acasă tu vrei tot de la el. Ți-a vine, săracul, stors de Gică de la scularie, la Măria: O, bine c-ai venit! Du-te la cumpărături, cardul e la tine, că eu n-am bani. Du-te! Și zice: „Dar stai, dragă, că doar și tu ai primit ajutorul...” „Nu, că mi-am luat o rochie, că, uite, m-am îngrășat și nu mai încăpeam în aia. Du-te, ia, vino”. Si ăla, amărâțul...

Și noaptea, ea doarme, că trebuie să se odihnească, că e obosită cu copilul, iar el e bun de legănat. A doua zi, dacă își bagă degetul la freză, nu mai aveți nici card, nici soț, nici legănaci! Creșteți-vă odihnindu-vă unii pe alții. Deci, înainte de a vă crește copiii, vă rog să vă creșteți pe dumneavoastră. Nu mai puneți întrebări... neinteligente, că nu dumneavoastră creșteți copiii, ci copiii vă cresc pe dumneavoastră. Să vă între bine în cap! V-au învățat prost psihologii ăștia cu copii.

Ce, pe un medic pediatru îl face bun cartea de pediatrie sau copilul care e în suferință și el trebuie să găsească soluții? Ce zice? Stai să cauți în agenda medicală! Sau: Am văzut eu o reclamă la un medicament...

Am fost eu cu un copil, care era într-o situație grea, cu temperatură, și doctorița, una tânără, care era foc de inteligentă, m-a întrebat înainte de a interna copilul (eu îl adusesem de urgență de pe stradă cu un prieten pe puști): „Știi cumva câte kilograme are?” „Nu, doamnă!” „Dar aveți cunoștință despre bolile...” „Doamnă, e luat din stradă, aruncat de mă-sa!” „Vă rog să îmi spuneți dacă știți cât are la papuc!” Băi, când ne-a zis asta, era să sar drepti: Acum! „Știi că așa e procedura...” „Când ți-o zice eu de procedură! Și mai zic eu două așa, caaaaalm...” „Ia copilul, vezi ce-i cu el și-ți spun eu, după aia, tot, când aflu!” Noi ne pierdem în prostii.

Am avut un caz foarte grav în Sibiu, cu mediciniștii. Achtung! Era o fată care a avut un schiopătat la un picior la un moment dat și căreia i s-a umflat o venă. Și s-a dus fata la medic, la urgențe. Zice domnișoara doctor - că era una un pic mai mare decât ea de gardă, domnișoara doctor, care studiase profund cultura medicală: „Drăguță, când ai avut ultimul ciclu?” La care asta: „Acum...” „Dar când te-ai culcat ultima oară?” „Păi nu m-am culcat...” „Hai, tu, vrei să spui că ai 24 de ani și...” „A ținut-o așa și o jumătate de oră a interogată-o asupra fecioriei ei. Aia nu avea nicio treabă cu piciorul ei umflat! Și zice: Lasă, dragă, dă cu unguent și du-te acasă. S-a dat cu unguent și dimineață a trebuit să-i scoatem actul de deces. Cheagul a plecat, a plecat spre inimă și a murit. Nu a avut nici măcar decența de a-i da o aspirină - o aspirină, as-pi-ri-nă... Când ești imbecil, îți ies toate prostiile. Nu glumesc deloc! E caz serios, îl știu, mai sunt persoane în sală care cunosc bine situația. Nu vă pierdeți în amănunte!

Pr. Constantin Necula

La Schit

Maria Pănăzan Lorinczi

Aflat-am paradisul

în locul cu har,

gustat-am bucuria

primită în dar.

Văzut-am locul sfințit

de Domnul hrănit

în sfinte Liturghii

Părintele binecuvântând

pentru întreaga lume

rugă-aducând

Fermecatu-m-au

pădurile de brazi

și verdele crud al raiului,

fericitu-m-au slujbe divine

și maicile preabune

Doamne, rămâi la schit

Și coboară-n binecuvântare

în ziua de sărbătoare

a nașterii Maicii Tale!

Botezul Domnului

Praznicul Botezului Domnului este sărbătorit la 6 ianuarie. El este numit în popor și *Boboteaza*, iar în limbaj teologic-liturgic are și denumirile de *Teofanie* sau *Epifanie* (*Arătarea Domnului*). Mântuitorul Iisus Hristos a crescut în Galileea, în cetatea Nazaret, tăinuindu-și înaintea oamenilor puterea și înțelepciunea dumnezeirii Sale până la vârsta de 30 de ani, pentru că la iudei se socotea a fi o necuviință, ca să primească cineva vrednicia de învățător sau de preot înainte de 30 de ani. De aceea, nu și-a început Hristos propovăduirea până la acea vârstă; ci locuia în Nazaret cu Precurata Sa Mamă și cu Dreptul Iosif, care era tâmplar și cu el împreună Se și ostenea la lucrul tâmplăriei. Dar, murind Dreptul Iosif, Domnul lucra singur cu mâinile Sale, câștigând hrană pentru Sine și pentru Precurata Sa Mamă, ca să ne învețe pe noi a nu ne lenevi, nici a mânca pâinea în zadar. Împlinind 30 de ani și venind vremea să Se arate lui Israel, atunci „a fost cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie”, trimitându-l să înceapă a boteza cu apă. Și i-a dat lui și un semn, după care putea să-L recunoască pe Mesia, Cel ce atunci venise în lume, precum singur Botezătorul ne spune, zicând: „*Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt*” (Ioan 1, 33). Deci, ascultând Sfântul Ioan cuvântul lui Dumnezeu, a venit la râul Iordan, propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor, el fiind acela despre care zisese prorocul Isaia mai înainte: „*Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările*” (cf. Ioan 1, 23; Isaia 40, 3). Și veneau la el oameni din toate ținuturile Iudeei și ale Ierusalimului și se botezau în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele. Atunci, a venit la Iordan și Iisus, din Galileea, ca să fie botezat de către Ioan. Iar în acea vreme, Ioan tocmai spunea poporului: „*Vine după mine Cel mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să-I dezleg curelele încălțămintelor Lui. Că eu v-am botezat cu apă, iar Acela vă va boteza cu Duhul Sfânt*” (cf. Luca 3, 16). Deci, a venit Iisus să Se boteze, deși nu îi trebuia Botezul, ca Unul Care era curat și neîntinat, născut din Precurată și Preasfântă Maică-Fecioară, fiind El Însuși izvorul a toată curăția și sfințenia. Însă, ca Cel ce a luat asupra Sa păcatele lumii întregi, ca „*Miel al lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii*” (Ioan 1, 29), a venit la râu, ca să le spele pe ele cu botezul pocăinței. A venit la ape, ca să sfințească firea apelor; a venit să Se boteze, ca să ne pregătească nouă scaldătoarea Sfântului Botez; a venit la Ioan, ca acesta să

fie pentru El martor nemincinos, ca unul care a văzut pe Duhul Sfânt pogorându-Se peste El când Se boteza, și a auzit glasul Tatălui din cer. Și L-a cunoscut Ioan cu duhul și se smerea pe sine, zicând: „*Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?*” (Matei 3, 13). Și Ioan avea trebuință cu adevărat de botezul cel de la Domnul, ca unul care era în păcatul neascultării, cel adus de Adam asupra a tot neamul omenesc. Dar Domnul a zis către el: „*Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea*” (Matei 3, 15). Ca și cum ar fi zis: „*Mi Se cade Mie să împlinesc și această poruncă a lui Dumnezeu*”. După Botezul Său, Domnul a ieșit îndată din apă, adică n-a zăbovit în apă. Sfântul Ioan Botezătorul, pe cel pe care îl boteza, îl afunda în apă până la grumaji și-l ținea așa până ce își mărturisea toate păcatele și atunci îl lăsa pe el și ieșea din apă. Dar Hristos, fiind fără de păcat, n-a zăbovit în apă; de aceea Evanghelia zice că a ieșit îndată din apă (cf. Marcu 1, 10).

Și ieșind Domnul din ape, I s-au deschis Lui cerurile, strălucind de sus o lumină în chip de fulger, iar Duhul lui Dumnezeu S-a coborât peste El, în chip de porumbel (cf. Marcu 1, 10). Că, precum în zilele lui Noe micșorarea apelor a vestit-o porumbelul, tot așa și aici, micșorarea păcatului s-a vestit prin chipul porumbelului. Și Duhul Sfânt S-a arătat în acest chip, fiindcă această pasăre este curată și iubitoare de oameni și blândă și fără răutate și nu stă în locuri întinate. Așa și Duhul Sfânt este izvor al curăției, izvor adânc al iubirii de oameni, învățător al blândeților, vistier al bunătăților și fuge de la cel ce se tăvăleşte în mocirla păcatului, fără de pocăință. Și pogorându-Se Duhul Sfânt, ca un porumbel, peste Iisus Hristos, s-a auzit un glas din cer, zicând: „*Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit*” (Matei 3, 17). Acesta era glasul Tatălui din cer, care întregea descoperirea Preasfintei Treimi. Astfel, sărbătoarea se numește pe drept și *Epifanie* sau *Teofanie*, adică *Arătare*, pentru că, pe de o parte, Iisus Hristos Se arată lumii, fiind mărturisit de Prorocul și Botezătorul Ioan, iar pe de altă parte Se arată lumii pentru întâia dată în chip limpede taina Sfintei Treimi, cunoașterea adevăratului Dumnezeu și calea mântuirii, așa cum ne arată și Troparul sărbătorii:

În Iordan botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii S-a arătat; că glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiu iubit pe Tine numindu-Te, și Duhul în chip de porumbel a adevărit întărirea cuvântului. Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule și lumea ai luminat, slavă Ție.

Sursa : www.basilica.ro

PERSPECTIVE DEMOGRAFICE PE VALEA HÂRTIBACIULUI

Din datele statistice, primite de la Protopopiatul Agnita, rezultă că, în anul care a trecut, numărul populației pe Valea Hârtibaciului a crescut cu 14 persoane. Au plecat definitiv în veșnicie 279 de persoane și au primit adevărata de creștin, prin Taina Sfântului Botez, 293 de nou veniți în această lume trecătoare.

Creșterea demografică s-a realizat în parohiile din sate, unde au fost oficiate 247 de încreștinări și 179 slujbe de înmormântare. Agniției s-au dovedit mai puțin harnici cu înmulțirea, au sărbătorit doar 46 de botezuri dar au condus pe ultimul drum 100 de concetățeni.

Cele mai bune rezultate, privind creșterea demografică, s-au înregistrat în Iacobeni unde preotul a oficiat 27 de botezuri și 3 înmormântări, în Nocrich cu 19 botezuri și 5 înmormântări, în Ruja cu 18 botezuri și 7 înmormântări și în Brădeni cu 14 botezuri și 3 înmormântări.

Reversul situației a fost în Alțina unde au fost primiți în sânul bisericii 10 prunci și au fost conduși pe drumul fără întoarcere 20 de creștini, în Ighișul Vechi, 1 botez și 8

în mormântări, Ilimbav, 1 botez și 7 în mormântări și Retiș, 5 botezuri și 9 în mormântări.

În ceea ce privește cununile în biserică, per total au fost 85 din care 22 în Agnita și 63 în sate. La acest capitol, Chirpăru este pe primul loc, cu 8 cununii, urmat de Ruja și Nocrich cu câte 6, Bîrghiș cu 5, Brădeni, Movile, Noiștat și Stejărișu cu câte 4. Nu s-au pus coroane pe frunțile mirilor, împărați de o zi, și nici nu s-a cântat Isaia dănțuiește, în bisericile din Benești, Bruiu, Ghijasele; de Sus și de Jos, Hosman, Ilimbav, Merghindeal, Metiș, Moardăș, Răvășel, Retiș, Săsăuș, Țeline, Țichindeal, Vecerd și Zlagna.

La biserica monument istoric din Săsăuș n-a avut loc nici o nuntă, nici un botez și numai un creștin a fost dus în cimitirul din deal. Și biserica din Gherdeal este monument istoric dar aici n-a fost niciun motiv să se tragă clopotele.

Analizând datele de mai sus se pot trage concluzii interesante privind perspectivele de dezvoltare etno-folclorice ale Văii Hârtibaciului.

I Bârsan

Urare din Bucurie

Bucuria ce-o simt azi în sufletu-mi împăcat să fie spre Bucuria tuturor creștinilor ce L-au așteptat pe Pruncul Mântuitor iar Copilul cu Ochii Senini să se nască în sufletele lor, ca să le îmbogățească cu Lumină din Lumină, cu Pace, Liniște, Împliniri și tot ce-și mai doresc ei!

Bucuria ce-o simt azi în sufletu-mi împăcat să fie spre Bucuria ta, a celui care ți-ai dorit să vină Crăciunul, să te binecuvânteze cu Lumină, Credință și Nădejde spre mai bine și mai frumos!

Bucuria ce-o simt azi în sufletu-mi împăcat să fie spre Liniștea ta sufletească, să-ți aducă pace în inimă, sporire duhovnicească, dar mai ales să-ți umple și ție sufletul cu Iubire, tot mai multă Iubire, pentru că **DUMNEZEU ESTE IUBIRE!**

Maria Pănăzan Lorinczi

Bucuria și dragostea creștină în slujba aproapelui

Totul ține de modul în care gândește creștinul, de felul în care lucrează în lume și deasemenea de lumea pe care și-o formează sinele în interior și exterior. Darul pe care îl oferim celor din jurul nostru este în fapt bucuria pe care Dumnezeu o oferă celui care dorește să aducă în lume dragoste și lumină. Cu acest dar vom pleca în veșnicie și el ne va fi mărturie a modului nostru de a viețui pe acest pământ.

Este de fapt universul interior și exterior creat de fiecare om în parte. Poate fi un univers al bucuriei sau unul al întristării, o lume a armoniei sau una a distrugerii. În aceasta stă puterea omului conștient de legătura sa cu divinitatea, de a fi participant la îndumnezeire.

În această lucrare avem nevoie de harul Bunului Dumnezeu. Acest ajutor este indispensabil pentru fiecare suflet căci spune Mântuitorul: „*Fără Mine nu puteți face nimic*” iar Sfântul Apostol Pavel mărturisea acest suport decisiv pe care îl are harul în viața lui: „*Căci sunt ceea ce sunt datorită harului lui Hristos care este în mine*”.

Părintele Porfirie ne dă un îndemn colosal: „*Nu vă luptați să alungați întunerecul din sufletul vostru. Faceți o găurică pentru a intra lumină și întunerecul v-a pleca*”. Este vorba de acest ajutor pe care îl primește fiecare creștin, harul dumnezeiesc, care aduce lumină și vindecare în sufletul, gândul și în trupul celui care colaborează cu el.

„*În spatele tuturor lucrurilor se află Dumnezeu. Există o inteligență a materiei, o minte universală care coordonează totul în jur. Legea lui Dumnezeu este legea Binelui. N-am fost creați de Dumnezeu ca să suferim, biologia noastră o demonstrează, avem nevoie de fericire. În concluzie devenim ceea ce gândim: fericiți sau nefericiți.*” Aceasta este gândirea pe care o afirmă Prof. Dr. Constantin Dulcan în lucrarea sa „*Inteligența materiei*” în care încearcă să demonstreze pe cale științifică legătura dintre Dumnezeu, ca Inteligență supremă și creația sa.

Omul are posibilitatea de a se dăruir cu ajutorul lui Dumnezeu fericirii împărăției celei cerești, căci în genul în care viețuim, în care gândim și relaționăm cu cei din jur putem să menținem trupul și sufletul sănătos și să aducem sănătate și bucurie în sufletul

semenilor noștri. „*A învinge tristețea și boala înseamnă în primul rând a o înțelege și a nu te revolta contra ei. Sunt și boli care ni se dau ca lecții. Dar în cele mai multe cazuri, bolile noastre au cauze spirituale: invidia, răutatea, competiția acerbă, egoismul și dorința de răzbunare la care se adaugă frica și stresul care înseamnă moartea celei.*”

Încă din anul 1000, Avicena a făcut un experiment și a pus un miel într-o cușcă, lângă cușca unui lup. Mielul a murit pur și simplu de frică. Ar trebui să înțelegem că nu ne putem păstra sănătatea, decât gândind și făcând binele, pentru a fi în armonie cu universul.

Este cercetat și demonstrat și pe plan medical că iertarea, bunăvoința, blândețea duce la pace și la armonie. „*Atunci când ierți, spune Prof. Dulcan, la nivel de ADN, modelul negativ este șters și se instalează în corp o bună chimie și un echilibru energetic, pur și simplu ca resetarea unui computer*”.

Einstein spunea că nu putem rezolva o problemă atâta timp cât ne aflăm la același nivel de gândire cu gândul care a creat-o. Nu putem să schimbăm o realitate, dacă rămânem în aceeași conștiință care a creat-o.

Ne întoarcem la lucrarea noastră în această lume, la gândurile, faptele și cuvintele care pot aduce binecuvântare sau durere. Toate acestea pot hrăni sufletul sau îl pot otrăvi. Și această acțiune se transmite și celor din jurul tău, afectându-i în mod pozitiv sau negativ.

Adaug o mică povestioară: „Într-o seară, un bătrân indian îi explica nepotului său ce luptă teribilă se dă în interiorul fiecărei persoane. Și îi spunea așa: *Există în fiecare din noi doi lupi:*

Lupul răului: furia, invidia, gelozia, tristețea, aroganța, minciuna, orgoliul etc.

Lupul binelui: bucuria, pacea, iubirea, speranța, liniștea, modestia, adevărul etc.

După o clipă de gândire, nepotul îl întreabă: „*Bunicule și care lup câștigă?*”

La care bătrânul îi răspunde simplu: „*Cel pe care îl hrănești*”.

Omul fericit este omul care îl poartă pe Dumnezeu în sine și îl dăruiește cu bucurie aproapelui.

Pr. Copăcianu Alexandru
Parohia Săsăuș

COLEGIUL DE REDACȚIE

Ortodoxia pe Valea Hârtibaciului
Str. Mihai Viteazu, nr. 20, Agnita, 555100, telefon 0269 510325

Președinte: Pr. Protopop Mihai Naicu

Secretar: Pr. Marius Rebegel

Colectivul de redacție: Pr. Marius-Ciprian Bogdan (Vecerd), Pr. Aurel Dolea (Stejerișu), Pr. Ion Popescu (Noiștat), Pr. Sebastian Toma (Movile), Pr. Ioan-Dumitru Tătoiu (Fofeldea)

Tiparul: Tipo Trib Sibiu, Editura Etape Sibiu

Așteptăm opiniile și sugestiile dumneavoastră la adresa redacției sau pe e-mail la următoarele adrese: ortodoxiapevaleahartibaciului@yahoo.com și ortodoxiapehartibaci@yahoo.com

Folclor Cules de Mircea Drăgan Noiștețeanu

PROBA IUBIRII

Strigă Petrea dintre lunci,
De la boi și de la junci.
Nime', nime' nu-l aude,
Făr' maică-sa dintr-o curte;
Ea-l aude și-i răspunde:
- Ce strigi, Petre, ce strigi, dragă?
Ori mâncarea o-ai sfârșat,
Ori opincile le-ai rupt?
- Nici mâncarea n-am sfârșat,
Nici opincile n-am rupt.
M-am smintit și-am adormit
Sub un pom mare-nflorit.
Și pomu' s-o scuturat,
Șarpe-n sân mi s-o băgat.
Când să-ntinde, mă cuprinde,
Să-zgârcește, mă sfârșește.
'Nvăluie-ți mâna-n chindeu
Și ți-o bagă-n sânul' meu
Și scoate cel șarpe rău.
- Decât, Petre, fără mână,
Mai bin', Petreo, fără tine!
Și strigă ș-a doua oară
Și-l aude-o surioară:
- Ce strigi, frate, ce strigi, dragă?
Ori mâncarea o-ai sfârșat,
Ori opincile le-ai rupt?
Opincile nu le-am rupt,

DAN HERCIU

cred în minciuni spuse frumos
cu nerv
și totală detașare de efect

cred și în femei câteodată
respectând clauza de
confidențialitate

sunt momente în care cred și în Dumnezeu
din tot sufletul ăsta
de zic unii că are 21 de grame

îi iubesc pe Hendrix și B.B. King
la fel de mult cum îi urăsc pe falșii sinucigași
ce plâng complicat

îmi e frică la fel de mult cum îmi e foame
diferă doar soluțiile
și limita

(mă gândeam cum ar suna o grevă a
foamei de frică...

e la fel, oare, cum ai fuma haș într-o
mâncă de noapte,

când, de fapt ai putea să salvezi lumea
printr-un pelerinaj la Ierusalim?)

.....
reducerea la absurd
devine soluția la modă

ce dracu' mai contează ce a spus Nietzsche
sau Cioran
când, de fapt

iubirea este cea mai ironică
formă de privare de libertate

iar
moartea este clona posibilului zâmbet
de după

Un cântec de vioară înflorește

Francisc Lorinczi

Un cântec de vioară înflorește
Sub perii potopiți de valsu-n floare
Iarba-n lacrimi e în sărbătoare
Inima-mi rodind Te-adoră-n boare.
Regește mărul îngerii deșartă
Și umple grădina cu miei zburdând
În amiază păsările vin cântând –
Să prinzi timpu-n zbor este o artă.
O lume-ntreagă-n mine veselește
Venii și voi în loja primăverii
Nunta frumuseții nu se oprește
Veșminte scumpe poartă doar boierii,
Licoarea-i aleasă te-ademeneste
Ca vântul când strunește palmierii.

Da m-am pus și-am adormit
Sub un pom mare-nflorit.
Florile s-o scuturat,
Șarpe-n sân mi s-o băgat.
'Nvăluie mâna-n chindeu
Și scoate cel șarpe rău!
-Decât, frate, fără mână,
Mai bin', frate, fără tine!
Și Petrea tare striga
Și-l auzea mândra sa:
- Ce strigi, Petreo, ce strigi, dragă?
Ori mâncarea o-ai sfârșat,
Ori opincile le-ai rupt?
- Nici mâncarea n-am sfârșat,
Nici opincile n-am rupt.
M-am smintit și-am adormit
Sub un pom mare-nflorit,
Și pomu' s-o scuturat,
Șarpe-n sân mi s-o băgat.
Când se-ntinde, mă cuprinde,
Se zgârcește, mă sfârșește.
'Nvăluie-ți mâna-n chindeu
Și ți-o bagă-n sânul' meu
Și scoate cel șarpe rău!
Nici vorba n-o isprăvea,
Că ea mâna-n sân băga:
N-o scos șarpe, nici balaur,
Făr' un brâu frumos de aur.
Și Petrea din grai grăia:
- Mândro, mândrulița mea!
Tu să-l iei dumineca,
Să te vază sora mea!

*Dobre Maria (lelița lu' Geană),
69 de ani, Retiș, 2 II 1979*

Am trăit vremuri

Ioan Gligor Stopiță

Am trăit vremuri când iarba virgină
Agățată de cer cu franjuri de lumină
Se ridica slobodă spre cerul de mai
Călcată de ciurda de bivoli, de stava de cai

Era vremea când hoinăream nebun
Cu mintea legată și mușcată de streche
Cu toți hormonii scăpați ca din tun
După umbre tremurătoare, după pereche,
Iele nebune cu cercei de cireșe-n ureche

Eram pe-atunci un drac cu gesturi de ateu
Și te doream, nebun, în fiecare seară,
Când păsări ciuguleau direct din curcubeu,
Să ne iubim sălbatic în lanuri cu secară
Luminați de lună și de ochi de fiară

Acum când locuiești la margini de trecut
La marginea ta dureroasă am să stau
Mai mult de-o veșnicie picurată-n lut
Și nu vei ști vreodată cât de mult te-am
vrut,
Și nu vei ști vreodată că încă te mai vreau...

EI S-AU NĂSCUT ÎN FEBRUARIE

Piroș Ana	01 feb	89 de ani	Brădeni
Barb Ioan	01 feb	88 de ani	Ghijasa de Jos
Țichindelean Ana	01 feb	85 de ani	Alțina
Coman Emilia	01 feb	83 de ani	Roșia
Togan Maria	02 feb	89 de ani	Ghijasa de Sus
Toma Natalia	02 feb	82 de ani	Vărd
Mihu Victoria	03 feb	93 de ani	Cornățel
Muntean Lenuța	05 feb	89 de ani	Nocrich
Lazăr Elena	05 feb	89 de ani	Cașolț
Bărsan Ioan	05 feb	85 de ani	Ghijasa de Sus
Galea Ioan-Ilie	05 feb	85 de ani	Roșia
Țichindelean Nicolae	08 feb	90 de ani	Alțina
Stănuț Ioan	09 feb	84 de ani	Săsăuș
Sbârcea Maria	10 feb	82 de ani	Retiș
Piroș Zaharie	11 feb	97 de ani	Brădeni
Hunța Ilie	11 feb	88 de ani	Nou
Muntean Ana	12 feb	88 de ani	Merghindeal
Muntean Lia	12 feb	83 de ani	Vărd
Vanga Ioan	14 feb	89 de ani	Nocrich
Dragotă Aurelia	15 feb	90 de ani	Marpod
Morariu Maria	16 feb	82 de ani	Chirpăr
Ghidu Felicia	17 feb	91 de ani	Vărd
Radu Maria	20 feb	91 de ani	Cașolț
Schuster Matilda-Susana	20 feb	89 de ani	Daia
Mondoc Dumitru	21 feb	86 de ani	Brădeni
Rafailă Eugenia	23 feb	85 de ani	Nocrich
Buta Ioan	24 feb	88 de ani	Dealu Frumos
Subțirel Elisaveta	24 feb	85 de ani	Roșia
Ganea Viorica	25 feb	87 de ani	Nocrich
Părau Ilie	26 feb	83 de ani	Cornățel
Luca Ioan	27 feb	80 de ani	Alțina
Braga Maria	28 feb	85 de ani	Țeline

*Noi le dorim sănătate, bătrânețe liniștită și bucurii din partea urmașilor
N.R.: Așteptăm tabele și de la primăriile care nu le-au trimis.*

Gând și rugă pentru EMINESCU

Am mai spus-o și o repet. Nimeni nu ne obligă
să scriem. Atunci când o facem, să o facem pe
propria noastră răspundere și să ne-o asumăm.
Dar, Doamne, cum poți să-ți asumi o răspundere
când va trebui să abandonezi profanul și să intri în
sacralitate?

Căci vorbind despre Mihai Eminescu, vorbești
despre lumea îngerilor lăsați prin poeziile lui în
inimile noastre pentru ca să devenim licurici,
lumânări sau torțe în împărăția literelor. Pentru că
vrem - nu vrem, toți care încercăm să ne jucăm
serios cu cuvintele purtăm gena numită Eminescu.
Am citit undeva (nu mai știu unde) că un popor
poate fi cunoscut bine numai prin zeii lui. Zeul
literelor române, Cuvântul în Sine, Geniul sau
Divinul cum se spunea în vechime, e Mihai
Eminescu. Poeziile lui ne droghează cu starea pură
a sublimului ca să trăim în duhul rugului aprins.
Cel ce „nu credeam să-nvăț a muri vreodată“ nu
este altceva, așa cum ne spune Țuțea, decât „o
sumă lirică de voievozi“ iar Nichita Stănescu că
„El este însuși destinul limbii române, și numai
un zeu nebun și-ar putea imagina că poți tăia o
idee cu un fir de iarbă și că poți alăpta la sânul Căii
Lactee o rază“ sau că „El, domnia sa, a mutat
înlănțuirea noțiunilor simple, le-a mutat într-o
sinteză ce ne cucerește timpanul de aramă, ce ne
sporește cu liniște și cu visare grăbită bătaie a
inimii. Și a lacrimilor lucrurilor“. Adevărat, chiar
prea adevărat, căci mărgelele lacrimilor lui au
format curcubeul românesc ca o legătură veșnică
cu cerul. Clopotul din catedrala gurii lui a amuțit
pe 15 iunie 1889 - pierzându-se pe sine, ne-a
înălțat pe noi, punându-ne efigie pe suflet cuvântul
din lumi necunoscute nouă până la dânsul. Ne-a
îndoctrinat, învățându-ne cu aspațialitate și
ateporalitate: „Noi nu avem nici timp, nici loc /
Și nu cunoaștem moarte“. Dintre toți pământeni
deveniți zei, dar mai ales din acest neam românesc,
în tine cred cel mai mult și te rog:

„Eminescuieste-ne, poete, cu o fărâă din
nemurirea ta,
auzitorule al graiurilor celor neauzite,
lucefărul al luminii celor neluminați,
învățătorule al cuvintelor celor neînvățați,
pentru că tu nu ai fost doar OM
Ci, o NAȚIE întruchipată în OM.

Eminescuieste-ne, poete, cu o fărâă din
nemurirea ta,
descoperitorule al limbii noastre literare,
întemeietorule al conștiinței noastre
naționale,
pentru că tu ești geniul distilat
în parfumuri de crini sacrosanți
Și pulverizare de îngeri în fibra poporului
român”.

Destinul lui M. Eminescu este destinul
poporului român. Ar trebui să ne numărăm anii de
la nașterea sa. Viața lui pământească a fost

străfulgerată de două iubiri devoratoare: iubirea
față de cea care i-a dat viață, mama sa, și iubirea
față de Veronica Micle. Nichita Stănescu ne spune
că ar trebui să se numească Veronica Eminescu.
Pentru că aceasta declara că „preferă să fie metresa
lui Mihai decât femeia unui prinț”. Harieta, sora
poetului scria că „Mare nenorocire a mai fost
femeia aceasta pe capul lui Mihai și se vede că s-
a pus să-l scoată la capete. El o crede și plânge”.
De aceea Nichita spune atât de frumos: „Lacrima
lui Mihai Eminescu a spălat nu numai trupul
Veronicăi, ci și toate trupurile femeilor iubite din
această țară”.

Această Marie Magdalenă autohtonă a fost
convertită la nemurire alături de iubitul ei. Pentru
că în ciuda tuturor clevetirilor, ea a trăit alături de
Eminescu, pe care-l alinta cu numele de Emin, l-a
atins, l-a iubit și a murit după câteva luni în același
an, 1889.

„Eminul meu cel dulce, mi s-a făcut jale de
tine că suferi singur, fără ca o mână cu durere să-
ți atingă fruntea ta, care plătește cât o împărăție”.
Cine i-a mai spus lui Mihai Eminescu în timpul
vieții lui cuvinte atât de adevărate? Cum să nu
viscolească din catedrala sufletului său cu
metafore căutând nemărginirea nemărginirii?!
Vom citi întotdeauna versurile lui cu arome
parfumate, pe note din faguri de miere și le vom
îngropa în scorburile sufletelor noastre. Destinul
lui e patria noastră plantată cu raze de lună din
care cresc lăstari altoiți cu luferi... Și ne va fi
dor, din ce în ce mai dor de Mihai Eminescu

„Căci scris a fost ca viața ta
De doru-i să nu-ncapă...”

Din „lacul codrilor albastru”
Pururi oglindindu-te,
Zborul tău de șoim și astru
Pururi înălțându-te,

Tu, Luceafăr limbii noastre
Pururi astrucându-te,
Candelă în nopți albastre
Pururi nemurindu-te,

Și-n ecou de nemurire
Pururi risipindu-te,
Cu privirea ta cea rece
Pururi depărtându-te,

Din lăcaș veșnic de zei
Pururi adumbrindu-te,
Lași parfum tainic de tei
Pururi parfumându-te,

Geniul tău de neatins
Pururi otrăvindu-te,
Cerul tău de necuprins
Pururi umilindu-te...

Ioan Gligor Stopiță

Sibiul își vrea Mocănița înapoi!

al cuvântului. Ei s-au adunat și au format Asociația „Prietenii Mocăniței”. Mihai Blotor este președintele acestei asociații și unul dintre cei mai vechi cavaleri ai Mocăniței. Linia ferată a Mocăniței a descoperit-o în facultate, când era pasionat de fotografie. Din acel moment a știut că sibienii trebuie să-și aibă Mocănița înapoi.

„Din 2008 luptăm să readucem Mocănița pe Valea Hărtibaciului. Din 2001, când s-a închis, nu s-a mai ocupat nimeni de ea. S-a furat aproape tot ce se putea fura. Apoi am apărut noi și încă o asociație a primăriilor de pe Vale. Ne-am propus să readucem Mocănița pentru sibieni și pentru turiști. La început, pentru un week-end pe lună și mai apoi să circule cât de des ne permitem”, spune Mihai.

Cum se pierde Mocănița...

Inițial, până în 1998, Mocănița a aparținut CFR, ca mai apoi să fie administrată de Societatea de Administrare a Căilor Feroviare (SAAF), colaborarea dintre cele două instituții nefiind una tocmai rezonabilă, după cum povestește Mihai Blotor. Primarii din comunele de pe Valea Hărtibaciului au fost după suflul și inima fiecăruia. Unii au susținut proiectul și l-au încurajat, alții nu au vrut să audă de el. Astfel, în 2007, Mocănița este la un pas de a deveni istorie, însă „Prietenii Mocăniței” au reușit să o salveze declarând atât trenul, cât și linia ferată, monument istoric. Cu toate acestea, vagoanele și locomotivele Mocăniței au fost furate sau duse la fier vechi.

„Multe dintre ele au fost topite la fier vechi, iar cele câteva care au supraviețuit au fost furate. Ce mai avem noi din fosta Mocăniță sunt 4 vagoane care sunt la Agnita, dar care sunt într-o stare foarte proastă. Am reușit să refacem unul dintre ele în proporție de 90 la sută, trebuie să-i mai punem doar un geam, dar celelalte trei sunt vai de ele. Și pe acestea le-am salvat în ultima clipă de la Remat”, povestește Mihai.

Mocănița care a mai circulat în 2010, moment în care a fost organizat „Centenarul Mocăniței la Agnita: 100 de ani aniversări ai căii ferate”, dar și în vara lui 2016, a fost închiriată.

„Ceea ce am pus noi pe șine este un tren închiriat. Jumătate vine de la Covasna, jumătate din Brad, județul Hunedoara”, spune Mihai.

În salvarea acestui minunat tren s-au implicat până și membrii Fundației „Mihai Eminescu Trust”, fundația patronată de Prințul Charles.

„Au trimis specialiști care ne-au asigurat că este un traseu turistic incredibil și cu potențial imens și că putem repune Mocănița pe șine. Dar avem nevoie de ajutor. Acum suntem 15 oameni care luptăm voluntar pentru refacerea șinelor și pentru Mocăniță, deși, în timp, am fost în jur de 2.000 de voluntari. În momentul de față avem promisiuni de la doamna Daniela Cîmpean, președintele Consiliului Județean Sibiu. A părut foarte încântată de proiectul nostru și a spus că ne sprijină”, mai spune Mihai.

Concret, Mihai Blotor și toți prietenii Mocăniței își doresc ca acest tren să aparțină din nou Sibiului. Au nevoie de infrastructură și de un drept legal, pentru că, în momentul de față, nu au autorizații. Se pare că terenul pe care trec șinele nu aparține nimănui și aparține tuturor, fiind „o problemă delicată”, după cum o numește Mihai. Apoi să se rezolve problema actelor.

„Avem nevoie de voință politică ca să readunăm toate arhivele Mocăniței sub același proprietar. Ideal ar fi ca acest proprietar să fie local, fie Primăria, fie Consiliul Local”, afirmă prietenul Mocăniței.

Apoi, au nevoie ca linia să fie refăcută și mai au nevoie de o locomotivă a lor, pentru ca trenul să poată merge, fără să mai fie nevoiți să plătească chirie.

Totul este realizabil, însă este nevoie de oameni cu voință, cărora să le pese, și, atunci, Sibiul va avea Mocănița. Va circula, pentru început, în primul week-end din lună.

Mihai Blotor este președintele asociației „Prietenii Mocăniței” și unul dintre cei mai înverșunați voluntari care luptă pentru repunerea Mocăniței pe șine. Sunt cel puțin șapte locuri în România unde oameni ca el au reușit să păstreze, să conserve și ofere iubitorilor de aventură bucuria unei călătorii cu acest frumos trenuleț de munte. Cu sprijin și înțelegere, visul lor a devenit realitate. La Sibiu, Mihai încă luptă. Prins între instituții care nu se înțeleg, birocrație și indiferență, închiriază din alte părți locomotivă și vagoane, pentru ca sibienii, măcar o dată pe an, să se poată bucura de Valea Hărtibaciului din vagoanele unei Mocănițe. Însă nu se lasă! „Într-o zi va apărea cineva Mare care ne va ajuta să o reparăm și să o repunem pe șine”, spune el. Și noi am fost de acord să-l ajutăm să-l găsească pe acest „Mare”, pentru că menirea Mocănițelor este aceea de a se transforma și nu de a dispărea. Ele trebuie să încante și să fie admirate de generații de acum încolo.

România anilor 1800. Totul era într-o continuă mișcare și dezvoltare. Oamenii din teritoriile României de astăzi luptau pentru independență și emancipare și puneau bazele unei economii puternice, printr-un comerț bine stabilit, cu exporturi și importuri. În anul 1846 se construiește prima cale ferată din România și cea care pune bazele transportului feroviar din țara noastră. Încetul cu încetul, se creionează pe teritoriile noastre căi ferate mari, pentru transportul de persoane, dar și linii ferate înguste, care străbăteau muntele, pentru trenurile de marfă, cele care transportau lemn sau cărbune. Acestea din urmă deveniseră trenulețe forestiere cu scop practic. Se numeau Mocănițe, în mare parte și din pricina celor care se ocupau de ele. Se numeau mocani. Sute de ani și-au făcut treaba și aveau un farmec aparte. Oamenii erau fascinați de locomotivele lor cu aburi, dar mai aveau ceva. Te purtau în lumea magnifică a drumurilor de munte. Din vagoanele mocăniței puteai vedea cum aleargă pe lângă tine râul rece și limpede, puteai saluta falnicii brazi, privirea ta putea fura silueta unui animal sălbatic, pe care rar îl vezi în mediul lui natural, și puteai respira aerul proaspăt de munte. Toate acestea, au făcut ca Mocănițele să devină treptat, obiective turistice și comori locale. De multe ori, evoluția naște lucruri noi, însă le ucide pe cele vechi. Mocănițele nu au făcut rabat. După anul 1950, liniile de cale ferată pe care mergeau aceste trenulețe au început să fie închise, demontate, iar Mocănițele vândute la fier vechi. Este și momentul în care, cei care le iubeau au început să lupte pentru ele cu îndârjire. În unele locuri din țară au fost transformate în monumente istorice pentru a nu putea fi distruse.

Sibiul a avut Mocănița lui

Mocănița noastră circula pe Valea Hărtibaciului, între Sibiu și Agnita. În județul nostru, linia ferată a fost construită în 1895, de la Sighișoara, până la Agnita. 15 ani mai târziu, calea ferată ajunge la Sibiu, fiind folosită ramura Cornățel – Vurpăr. În acest mod, linia măsura 123 de km, fiind considerată, după război, cea mai lungă cale ferată îngustă din România. Este o rută pe care nu o poți uita. Mocănița te ducea practic prin cel mai frumos ținut din Transilvania, iar cine a văzut-o știe despre ce vorbesc. Povestea acestui trenuleț se termină, însă, în 2001. Era, la acea vreme, singura pereche de trenuri mixte și a fost retrasă din cauza lipsei de fonduri. Fără bani, locomotivele nu puteau fi întreținute și Mocănița s-a oprit. Din fericire însă, avem și noi „războinicii” noștri. Acei oameni care, voluntar, nu vor și nu știu să renunțe și care cred că dragostea pentru frumos ne poate uni și împreună ne putem salva comorile. Mocănița este una dintre ele și trebuie readusă la viață, în adevăratul sens

Constructorii: povestea unei expediții în Nocrich.

Fechița Bogdan

Nocrich e un sat micuț așezat în valea Hărtibaciului, cu doar 2.800 de locuitori. În schimb, are o istorie bogată: a apărut înainte de 1200, a fost reședință a Scaunului Nocrich, iar Samuel von Brukenthal s-a născut aici. Sașii din zonă au avut un impact enorm în dezvoltarea localității, chiar dacă, în prezent, locuitorii sunt majoritar români.

Principala atracție e **Ansamblul Bisericii Evanghelice fortificate**, aflată pe lista monumentelor istorice. Deși majoritatea fortificațiilor au devenit ruine, câteva bastioane încă se mențin în picioare.

În apropiere se află și un monument de 2,5 metri dedicat eroilor din Al Doilea Război Mondial, iar satul e mărginit de dealuri pitorești.

Din 2010, în spatele Bisericii Fortificate, funcționează **Centrul Cercetășesc „H.C. Habermann”**. Cercetașii reprezintă cea mai mare organizație de educație non-formală și dezvoltare a tinerilor din țară, cu aproape 5.000 de membri voluntari.

Centrul Cercetășesc de la Nocrich a apărut cu sprijinul lui H. C. Habermann, un sas din zonă plecat afară, care a dorit să contribuie în educație și promovarea tradițiilor din satele săsești. În schimbul unei donații anuale generoase, cercetașii își permit să închirieze o casă și terenul înconjurător de la Biserica Evanghelică.

Centrul a devenit în scurt timp *un proiect dezvoltat organic de către voluntari veniți de peste tot din lume*. Voluntarii își spun „**Familia de la Nocrich**” și e compusă din tineri veniți din Argentina, Costa Rica, Olanda, Portugalia, Franța, Germania sau diferite orașe ale României.

Pe lângă donația lui Habermann, tinerii voluntari mai atrag fonduri prin scrierea de proiecte. Toate aceste resurse sunt gestionate de un director al centrului care are doar 21 de ani.

Prin urmare, Nocrich a devenit un reper important al cercetașilor. Tatiana Cuadra este o studentă la drept din **Costa Rica**, iar în urmă cu un an și-a propus să ajungă la Nocrich pentru a face voluntariat. A făcut un proiect pe Indiegogo – „**Fly me to Nocrich**” - pentru a strânge bani de vize și bilet de avion. Chiar dacă nu și-a atins targetul, a reușit în cele din urmă să ajungă în satul din Transilvania, iar pentru ea această experiență e un vis împlinit.

La fel ca ea sunt și tineri din alte țări care

vin cu propria lor cultură și formare, dar își pun toate aceste calități în comun pentru dezvoltarea unor proiecte și a tinerilor cercetași din România. La Nocrich, în această vară va avea loc un camp național dedicat temerarilor (copiii cu vârste între 10-14 ani), iar un text despre Hike-ul de Nocrich a devenit subiect de Evaluare Națională într-o variantă propusă de Minister în acest an. Sunt doar o parte din proiectele care atrag cercetași din toată țara către localitatea aflată lângă Sibiu.

Unul dintre proiectele scrise de tinerii voluntari de la Nocrich prin programul Erasmus + EVS „Find your talent” a fost un *camp dedicat construcțiilor cercetășești*, iar asta m-a atras și pe mine aici.

Concret, am vrut să aflăm cum pot ridica construcții cât mai ample din materiale cât mai simple. Principala lecție pe care am învățat-o e că ai nevoie de doar lucruri simple pentru a reuși: **lemn și sfoară**. Din aceste două lucruri, timp de două zile am ridicat mese sofisticate, catarge, porți, podețe, vatră, umbrar, leagăn, structură pentru hamace, etc. Practic, am amenajat un întreg complex sub cerul liber. *Un adevărat hotel de mii de stele*.

Așadar, ce construim mai departe?

În ultima zi a câmpului, după ce majoritatea participanților plecase, am mers să explorez dealurile din jurul Nocrich-ului pentru a găsi răspunsul la această întrebare.

Am plecat mai întâi spre **râul Hărtibaciu**, pe care l-am găsit mai mic decât mă așteptam, dar cu o albie mult mai mare. Asta m-a făcut să înțeleg că, în ciuda, micilor lucruri pe care încercăm să le ridicăm și uneori nu reușim, *avem potențialul de a clădi lucruri mult mai uriașe, care dăinuie mai mult timp*. Trebuie doar să găsim acel torent care să ne facă să explodăm și să scoatem la suprafață potențialul din noi care a rămas închisat în interior din cauza prea multor răni nevindecate. Iar când vom reuși asta, vom umple albia întregului râu și vom construi cu adevărat ceva durabil și frumos.

Am urcat mai departe spre dealuri, cât mai sus, pentru a putea cuprinde dintr-o privire toată localitatea. De când am fost în Viena, mi-am dat seama că, în orice loc în care ajung, îmi doresc să urc în cea mai ridicată zonă pentru a privi imaginea de ansamblu și nu doar micile detalii. Ador panoramele. M-am întors și am urcat pe dealurile împădurite. La adăpostul umbrei, cred că mi-am dat seama ce vreau să construim.

COLEGIUL DE REDACȚIE AGNITA

Colectiv de redacție: Ilarion Bârsan, Mircea Drăgan, Marius Halmaghi, Bogdan Albu, Cătălin Varga, Dana Zgabercea Ioan Vulcan-Agnițeanul

Tipar: Tipo Trib Sibiu
EDITURA ETAPE SIBIU
ISSN 2066-8708

Str. P-ța Republicii nr. 19,
Tel.: 0736 621 035
www.gazetahartibaciului.ro
e-mail: barsan.avh@gmail.com
orele 8⁰⁰ - 15⁰⁰